

AIARALDEA **hemen**

E S K U A L D E B A T , A I A R A L D E A K H A M A R T E S T

IÑAKI GURTUBAI ARTETXE:
**"Aitortu behar diogu gure buruari
Araban, euskararen arloan, emandako
aurrerapausoak izugarriak izan direla"** 20 or.

GEHIGARRI BEREZIA:
**Gabonetan Aiaraldean
kontsumitu, oparitu eta
gozatzeko gida**

AIARALDEA 6
**Protesta artean ekin
du bidea Aiaraldearen
etorkizun industriala
jorratzeko mahaia**
Aiaraldeko Garapen
Industrialaren aldeko Mahaia
osatu zuten azaroaren 26an.

LAUDIO 8
**Aldai plazako aparkalekua
24 orduz erabili ahalko da
2,5 euroren truke**
Hitzarmen berria sinatu du
Udalak azpiegitura kudeatzen
duen enpresarekin, "zerbitzu
hobea eskaintzeko".

AIARA 18-19
**"Nire zainetan sartuta
daukat otsoa horrenbeste
urteren ondoren"**
Otsoari buruzko liburua
argitaratu berri du Enrique
Arberas Mendibil biologo
aiararrak.

AIARALDEA 16-17
**Desbiktimizazioantza;
bortxaketa,
taburik gabe**
Erasoaren bizipenez; onarpen
eta erruduntasunaren fase
ezberdinez mintzatu da I.
Gartzia.

KULTURA 22
**Artium museoan dago
ikusgai Raisa Alavaren lan
berria**
Raisa Alavaren horma-irudi
erraldi batek kolorea jarri
dio Artium museoeko gazteen
liburutegiari.

KIROLA 27
**'Orbea Gravel Aiaraldea'
bizikleta martxa egingo
dute ekainean**
Orbea Gravel Rioja Alavesa kirol
probaren arrastoa jarraituko
du Aiaraldeko hitzorduak.

**Izan
AMURRIO**

MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA ZERBITZUAK

GABON ZORIONTSUAK OPA DIZKIZUEGU

izanamurrio@gmail.com

AUTOEN KARTELAK - GAINKOSTU ERREKLAMAZIOAK

Ba
BABYLON
asesores

Landaburu 9
AMURRIO
678 55 86 36
www.babylonasesores.com

Sergio Tato

ABOKATUAK

2006-2013 bitartean
ibilgailu bat erosi bazenuen,
horren balioaren %10eko kalte-ordaina jaso ahalko zenuke

Erreportajea

ONDO ETORRI ATERPEA BILUTSIRIK DAUDENENTZAT

Wassilek sukaldari profesional gisa egin du lan, eta Ondo Etorriren topaguneetan ere aritu da afariak prestatzen. [Aiaraldea.eus](https://aiaraldea.eus)

Udaberrian sortu zuten Ondo Etorri Laudio Harrera Herria elkarte. Helburu bikoitzarekin ekin dio jardunari herritar sareak: kale egoeran bizi diren pertsonak artatzea eta gizartean nagusitzen ari den narratiba arrazistari aurre egitea. Elkarteko kideek eskainitako berotasunean hartu dute aterpe hainbat gazte migratuk azken hilabeteetan, fabula argitsu bat garai ilunetan.

Testua eta argazkiak **Almar Gutierrez Bidarte**

Laudio harrera herria da eta ez dago inor soberan. Ideia oinarriko bezain erradikal hori praktikara eramandu Ondo Etorri harrera sareak azken hilabeteetan gauzatutako lan isil bezain eskuzabalean. Dozenaka bizilagun batzen ditu ekimenak, “jatorri eta profil anitzekoak”, euren eskura duten apurra kale egoeran bizi diren

herritarren mesedera jarritz. Aiaraldea Komunikabidearen Azalera podcastean izan ziren Garazi Beldarrain eta Haizea Urkixo Ondo Etorriren jardunaren nondik norakoak aletzen. Elkarteko bi kide dira Beldarrain eta Urkixo, baina ez bakarrik; are gehiago, edozein herritar izan daiteke harrera sarearen parte.

Helburu bikoitza

2025eko udaberrian aurkeztu zuten jendaurrean Ondo Etorri Laudio Harrera Herria elkarte,

gai azaraturata aurretik egin dako hainbat asanblada irekiren fruitu. Guztiaren oinarrian kezka konpartitu bat: Laudion kale egoeran bizi ziren pertsona kopuruaren gorakada nabaria. “Errealitate berri bat” elkarteko kideen hitzetan.

“2024ko udazkenean Euskal Autonomia Erkidegoan kale egoeran bizi ziren pertsonen zenbaketa egin zen, Laudion 15 lagun kontabilizatu ziren kale gorrian bizitzen”, azaldu du Garazi Beldarrainek Aiaraldea Ko-

munikabideko mikrofonoetan. Orotara 30 udalerritan egin zen konputua, Aiaraldean Laudion bakarrik, eta Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan 1.541 pertsona identifikatu zituzten egoera horretan.

Bi urte lehenago egindako zenbaketaekin alderatuta igoera nabarmena erakusten dute datuek: erkidegoan 658 pertsona identifikatu zituzten egoera horretan. Laudion igoera erabatekoa izan da, orduko hartan ez baitzuten kale egoeran bizi

zen pertsonarik kontabilizatu. Elkarteko kideen arabera, eta zenbaketa berri baten faltan, 2024tik gaurdaino bikoiztu egin da kale egoeran bizi diren 15 pertsonen kopurua. Egoera okerrera doa eta “egoera berri” horri erantzuteko premiarekin sortu da Ondo Etorri.

“Helburu bikoitza” betetze-ko jaio da Ondo Etorri harrera sarea Beldarrain eta Urkixoren hitzetan; “kale egoeran bizi diren pertsonak artatzea eta gizartean geroz eta gehiago haz-

Erreportajea

ten ari den narratiba arrazista-
ri aurre egitea”.

Pertsona bat, mundu bat
Laudion kale egoeran bizi di-
ren pertsonen errealitateaz gal-
detuta, “pertsona bakoitza mun-
du bat dela”, eta “norberak bere
historia” dakarrela nabarmen-
du dute Ondo Etorriko kideek.
Halaber, pertsona hauen errea-
litateak hamaika diren arren,
badira komunak diren kontuak.
Esaterako, Ondo Etorriren ingu-
ruan elkartu diren kale egoeran
bizi diren pertsona gehienak gi-
zon gazte magrebtarrak direla
azaldu dute Beldarrainek eta Ur-
kixok.
Hizkuntzarekin duten muga
da pertsona hauen beste ezauga-
rri amankomun bat, eta horrek
hesi bat gehiago dakar haien
bidean. “Nabarmentzekoa da
gehienak, edo behintzat aukera
izan duten guztiak, EPAn daude-
la gaztelania ikasten”, azpima-
rratu du Garazi Beldarrainek.
Azkenik, soinean daramaten

“Helburu
bikoitzarekin
sortu dugu
elkartea: **kale
egoeran
bizi diren
pertsonak
artatzea eta
gizartean
geroz eta
gehiago
hazten ari
den narratiba
arrazistari
aurre egitea”**

“karga emozional izugarria”
da kale egoeran bizi diren per-
tsonen konpartitzen duten bes-
te ezaugarri bat. “Oso bakarrik
sentitzen dira, eta entzunak iza-
teko beharra daukate”, azaldu du
Urkixok.

Aterpea negu gorrian
Harrera sareko kideek esku-
ra duten apurra jarri dute kale
egoeran bizi diren pertsonen
mesedera: “Arropa eta man-
tak eskaintzen dizkiegu, baita
hauek garbitzeko aukera, otor-
du bero bat asteen behin...”. Ba-
besleku bat, funtsean.
Horren adibide da Laudioko
Herriko plazan abiatutako “to-
pagune irekia”. Ekainaz geroztik
ostegunero ekin zioten elizako
arkupeetan biltzeari, “kale egoe-
ran bizi diren pertsonen harrera
egin eta bizilagunen arteko sa-
reak ehuntzeko asmoz”. Topagu-
ne hori izan zuten Ondo Etorri-
ko kideek kale egoeran bizi ziren
herritarren beharrianak ger-
tutik ezagutu eta elkarlaguntza

**“Nabari dugu
badutela
entzunak
izateko
beharra,
komunitate
baten parte
sentitzeko
nahia. Sareak
sortzea da
gakoa, eta
horretan ari
gara”**

sarearen lehen urratsak josteko
abagunea.
Udazkenaren etorrerarekin
batera Orbeko Etxean hartu
dute aterpea, osteguneroko hi-
tzorduari hutsik egin gabe. Es-
pazio autogestionatuko sukalde
komunitarioaren inguruan
batzen dira. Otordu beroa es-
kaintzen dute, te edo kafe baten
konpainian. Kale egoeran bizi
diren behar emozionalei eran-
tzuteaz ere arduratzen dira, es-
pazio bero eta goxoan: “Nabari
dugu badutela entzunak izateko
beharra, komunitate baten parte
sentitzeko nahia. Sareak sortzea
da gakoa, eta horretan arigara”,
adierazi du Urkixok.
Jakin badakite, ordea, nekez
asetu ahalko dituztela hain egoe-
ra zaurgarrian dauden pertso-
nen behar nagusiak; izan etxe-
bizitza baterako aukera, lana es-
kuratzea edota osasun sistema-
rako sarbidea. “Guk ezin ditugu
haien behar nagusiak asetu. Ez
gara ez instituzio bat ez baliabi-
de ekonomikoak dituen elkar-

Erreportajea

te bat”, azaldu du Garazi Beldarrainek.

Ordea, auzokide papera muturreraino eramateko gogoz dauke Ondo Etorriko kideak; “gu bidean aurrera egiten laguntzeko gaude. Haien bizilagun nahi dugu izan”, aldarrikatu dute. Jardunaren mugez jakitun, eta instituzio publikoen “utzikeriaren aurrean”, haien esku dagoen guztia egiten ari dira, boluntario lantean. “Astean behin otordu bero bat izatea ez da duina, norberaren burua non garbitzeko tokirik ez izatea duina ez den modu berean. Gure jarduna akonpainamendua da, eta euren lagunak izatea”.

“Guk ezin ditugu haien behar nagusiak asetu:

etxebizitza, lana, osasun sistemarako sarbidea... Ez gara ez instituzio bat ez baliabide ekonomikoak dituen elkarte bat”

Erakundeen gabeziak

Herritarrak ez bezala, egoerari bizkarra emanda ikusten dituzte erakunde publikoak Ondo Etorri harrera sareko kideek. “Erakundeak negazio fasean daude — azaldu du Haizea Urkixok — Migrazioa gora egiten ari da eta ez du atzera egingo. Honi erantzuteko modu bakarra egoera onartzea eta medioak jartzea da”.

Elkarteko kideen iritziz, errola soziala eskaintzea da udalek egoerari erantzuteko hartu dezaketenen neurrietako bat, eta hori bilakatu da elkartearen aldarrikapen nagusietako bat; “urgentziazkotzat” jo dute. “Erroldarik gabe ez dago zerbitzu publikoetara jotzeko aukerarik. Erakundeak lehen urrats horretan korapilatuta geratzen badira, gainontzeko guztia ez da bideragarria”, azpimarratu du Urkixok. Gainera, azken urteotan erroldaren

inguruan sortutako negozio eta mafiez ohartarazi dute ere.

Etxebizitza duin baterako sarbidea da, Ondo Etorriko kideen aburuz, erakundeetatik hauspotu beharko litzatekeen beste neurrietako bat; “giza eskubidea da hori eta aldarrikatu beharra dago”. Bide horretan, larrialdi gune eta aterpeak irekitzearen beharra jarri dute mahai gainean, eskualdean ez baitago halako inolako azpiegiturarik.

Azkenik, erakunde publikoetatik diskurtso arrazistei erantzuteko dagoen ezintasuna jarri dute fokuan. Diskurtso arrazis-

“Erroldarik gabe ez dago zerbitzu publikoetara jotzeko aukerarik”

takez normalizatzeko eta horien aurrean posizio argi bat hartzeko eskatu diete instituzioei.

Diskurtso arrazistari aurre

Gizartean nagusitzen ari den narratiba arrazistari aurre egiteko beharretik ere sortu zen Ondo Etorri Audio Harrera Herria elkarteak. “Migrazioaren eta segurtasun arazoaren arteko lotura interesatua egiten ari dira sektore politiko jakin batzuetatik”, ohartarazi du Garazi Beldarrainek. Arrazismoaren gorakadan “une kritikoa” dela argudiatu dute, eta komunikabide zein sare sozia-

len erantzukizunean egin dute azpimarra. Oldarraldi arrazista, Euskal Herriko mugaz gaindi, mendebalde osoko herrialdeetan areagotzen ari den fenomeno da. “Errealitatea manipulatzen du estrategia hedatu” gisa definitu du Beldarrainek. Soziologian erabiltzen den *Moral panic* terminora jo du, gertatzen ari denaren azalpena bilatzeko. Ikara moral hori pertzepzio faltsu baten aurrean gizarte edo pertsona talde baten erreakzioari deritzo. “Ez dugu ikara sentitzen sektore bat arriskutsuagoa delako, baizik eta sektore hori seinalatzeko

Erreportajea

errazagoa delako”, gaineratu du Ondo Etorriko kideak. Gako horietan kokatu du migrazioarekin sortzen ari diren bulo eta iruzur mediatikoak.

Arazoen “benetako errora” jartzeko beharra aldarrikatu dute Ondo Etorriko bi kideek, okupazioaren gaiari helduta: “Benetako arazoa etxebizitza eskubidea ukatzea eta etxebizitza duin baterako sarbiderik ez izatea da”.

Ateak zabalik

Elkartasunarekin egin nahi diote aurre Ondo Etorriko kideek olatu arrazistari, eta ez dute

abiatutako bidetik aldentzeko asmorik. Orbeko Etxeko ateak zabalik aurkituko ditu harreara sarrera batu nahi duen orok, ostegunero 19:00etatik aurrera. Gardeako espazio autogestionatuko kideen eskuzabaltasuna eskertu nahi izan dute Beldarrai- nek eta Urkixok, harrera elkar- te osoaren izenean, egitasmoa hain goxo hartzeko prestutasu- nagatik.

Errainu bat piztu du Ondo Etorri Laudio Harrera Herria elkar- teak eskualdean; fabula argitsu bat garai ilun batentzat eta ater- bea bilutsirik daudenentzat.

Herriz herri

Aiaraldea

Protesta artean ekin du bidea Aiaraldearen etorkizun industrialak jorratzeko mahaia

Aiaraldeko Garapen Industrialaren aldeko Mahaia osatu zuten azaroaren 26an. SOS Aiaraldea mugimenduak eta Maderas de Llodioko grebalariek protesta egin zuten bilkura atarian, eta gutun baten entrega egin zioten Ramiro Gonzalez Diputatu Nagusiari

Testua

Aimar Gutierrez Bidarte

"Aiaraldearen etorkizun industrialak" bermatzeko mahaia eratu zuten urriaren 26an Amurrioko Refor Enpresaldean. Duela hilabete iragarri zuen hitzordua Ramiro Gonzalez Diputatu Nagusiak, Maderas de Llodioko grebalariek erakundeen esku-hartzea eskatzeko egindako protesta olatu betean.

Ahaldun Nagusiak eskualdeko eragile politiko, sozial eta ekonomikeoi luzatu zien bertan parte hartzeko gonbita. Besteak beste, Tubacex, Tubos Reunidos, Vidrala, Amurrio Ferrocarriles edota Voestapline enpresetako buroak izan ziren bilkuran, Amurrio, Laudio, Aiara, Artziniega eta Okondoko alkateekin eta Arabako Batzar Nagusietan ordezkari-tza politikoa duten taldeekin batera. ELA eta LAB sindikatuek uko egin zioten bileran parte hartzeari.

SOS Aiaraldeak deituta dozenaka herritar elkartu ziren bilera atarian, tartean Maderas de Llodioko grebalaria. Azken urteetan itxitako lantegien izenak eskutan, instituzio publikoen "utzi-keria" salatu nahi izan zuten, buurrumba zaratsatu batekin. Soinu banda horrekin ekin zion Aiaraldeko Garapen Industrialaren Aldeko Mahaia hainbat hilabetez luzatuko den ibilbideari.

Gutuna Ramiro Gonzalez

SOS Aiaraldea mugimenduari ordezkari gisa, Maderas de Llodioko grebalariek gutun baten entrega egin zioten Ramiro Gonzalez bilera atarian, "eskualdeko langile klasearen izenean". Gutunean jaso zuten, "mesfidantzaz" begiratzen diote Ahaldun Nagusiak deitutako bilkurari. Izan ere, defendatu zuten "ezin dela etorkizunaz hitz egin

Protesta artean eta Maderas de Llodioko langileek emandako gutuna besapean sartu zen bilerara Ramiro Gonzalez Diputatu Nagusia. Aiaraldea.eus

oraina jokoan dagoenean". Gutuna besapean zuela sartu zen bilkurara Arabako Diputatu Nagusia, eta SOS Aiaraldea mugimendutik aldarrikatu zuten borrokan eta protestan jarraituko dutela. Izan ere, herri plataformaren iritziz, mobilizazioari esker lortu dute "mugitu nahi ez zuten horien borondateak mugiaraztea", eta bide berean jarraitzeko apustua egin zuten Amurrioren.

Elkarrekin lan egiteko deia

Refor Enpresaldeko areto nagusian, protesta hotsetatik urruti, "elkarrekin lan egiteko beharra" aldarrikatu zuen Ramiro

Gonzalezek, Aiaraldeko Garapen Industrialaren aldeko Mahaia ongi etorri ekitaldian. Aiaraldeak eskualde industrial erreferente izateko osagaiak dituela azpimarratu zuen Gonzalezek, baina aitortu zuen ere "lehiakortasuna galdu duela".

Egoera hori eragin duten faktoreak zerrendatzerakoan lau aipatu zituen Diputatu Nagusiak: Altxairuaren eta tutu-industriaren dependentzia altua, nazioarteko gatazkak, industria modernizatzeko zailtasunak eta lur-zoru industrialaren gabezia.

Halaber, aitortu zuen ere historikoki "lan-erlazio konplexuen"

eskualdea izan dela Aiaraldea. Eskualdean nagusi den "pesimismoa" iraultzea da Ramiro Gonzalezen nahia, eta horretarako "ekimen gehiago eta ekimen berriak" egiteko beharra aldarrikatu du.

Oposizioko alderdiak kritiko

Aiaraldeko Garapen Industrialaren aldeko Mahaia "hankamotz" jaio dela adierazi zuen Eva Lopez de Arroyabe EH Bilduren Arabako Batzar Nagusietako bozeramaileak. Izan ere, koalizio subiranistaren iritziz, eskualdeko udalerri eta eragile bizkaitarrak ez ziren bilkuratik kanpo geratu behar. Lopez de Arroya-

bek gogorarazi zuen Eusko legebiltzarrean garatutako eskualdearen biziberritzerako ponentzian horrelako foro bat sortzea jasotzen zela.

Bilkuraren nondik norakoekin kritiko azaldu zen ere Batzar Nagusietako Elkarrekin Podemos IU taldea. David Rodriguez bozeramaileak "lotsagarritzat" jo zuen lan-gatazkak seinalatzea eskualdeko industriaren egoeraren erantzule gisa; "hain zuzen ere plantillen borroka izan delako historikoki eskualdeari bere potentzial industrial eta sozial handia eman diona", aldarrikatu zuen Rodriguezek.

Aiaraldea

Laudio eta Artziniegako proiektuek herritarren babesa jaso dute 2026ko Aurrekontu Parte-hartzaileetan

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Hirutik bi. Laudiok eta Artziniegak aurkeztutako proiektuek aurrera egitea lortu dute Arabako 2026ko Aurrekontu Parte-hartzaileetan. Foru Aldundiak aste honetan egin ditu publiko bozketak fasearen emaitzak. Gauzak horrela, diru-partida bana jaso dute Lamuza Parkeko bidezidorren birgaitzeak eta Artziniegako Erlojuaren Dorreko konponketak.

Laudioko kasuan arrakastatsua izan da Kulturlabek sus-tatutako kanpaina. Kultur egitasmoak Arrañoiko Gazteluaren birgaitzea eta Lamuza Parkeko bidezidor sarea konpontzeko proiektuaren alde botoa ematera animatu zituen herritarrak, eta mila lagunen babesa lortu dute. "Arrañoiko Gaztelua izenekoaren berreraikuntza amaitzea eta parkeko bidezidorren sarea birgaitzea proposatzen da, elementu hori (monumentu-multzoaren talaia eta begiratoki pribilegiatugisa diharduena) bidezidorren sare horren ardatz bihurtuz, eta, gainera, bizilagunentzako gizarte-zentro gisa erabiltzeko aukera emanez". Horrela aurkeztu zuten proiektua Kulturlabeko ki-deek iragan irailean, bozketa fasea ireki berritan. Kultur eragilearen iritziz, proiektua garatzeko aukera berri honek "mu-

garri berri bat" jarriko du Lamuza Parkearen hobekuntza prozesuan. 2.000 biztanletik gorako kategorian egin du aurrera Laudioko proiektuak. Kategoria berdinean hautagai zegoen ere Luiaondoko frontoiko estalkia aldatzea eta plaka fotovol-taikoak instalatzea aurreikusten zuen proiektua, baina ez du behar besteko babesa lortu

Erlojuaren Dorrea
Artziniegako Udalak aurkeztutako proiektua izan da Aurrekontu Parte-hartzaileetan auke-ratutako eskualdeko bigarren proiektua. Tokiko Gobernuaren asmoa Artziniegako Garai Plazako Erlojuaren dorrearen bi erlojuak martxan jartzeko baliatuko dute diru-partida.

XIX. mendean altxatu zuten Artziniegako Garai Plazako Erlojuaren Dorrea. Udalak 1993an zaharberritu zuen eraikina, baina lan horiek ez zuten erloju erraldoien konponketa barnebil-du. Eraikinaren fatxadak ikusgarritasuna lortu du 2024az geroztik. Izan ere, dorreko horman margotu zuen Txerra Ortega muralista madrildarrak Artziniegako I. Horma Irudien Lehiaketako diseinu irabazlea. Joseba Vivanco alkateak Aiaraldea Komunikabideari azaldu dionez, horma irudiak eta dorreak bisitari ugari erakarri dituzte udalerrira.

Tren-zerbitzu irisgarri baten aldeko protesta egin dute Aiaraldeko pentsiodunek

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Tren zerbitzu irisgarria eskatzeko, Laudioko, Amurrioko eta Urduñako tren geltokien aurrean protesta egin zuten abenduaren leian Aiaraldeko Pentsiodunen Mugimenduak. Abenduaren 3ko Desgaitasuna duten Pertsonen Nazioarteko Egunaren testuin-

guruan egin zuten mobilizazioa, Mugikortasun Urriko Pertsonen Plataformarekin elkarlanean. Bilbo Aldirietako lineak irisgarriak ez direla salatu zuten pentsiodunek: "Kasu batzuetan, geltokiak ez daudelako egokituta, edo trenetara ezin delako sartu ibiltokiaren eta trenaren arteko distantzia luzea dela eta". Eskualdeko erretiratuek bereziki egin

zuten azpimarra Bilbo Aldirieta-ko hirugarren linearen egoeran. Azaldu dute "oso zaila" dela jende askorentzat trenera sartzea; eta "makila, makulu, haurren orgatxo edota gurpildun aulkietan dauden pertsonen adibidea jarritz. Botere publikoei dagokiera arazoa konpontzea eta bile-ra eskatu zuten Mugikortasun Iraunkorreko sailburuarekin.

Abenduak 19, ostirala
18:00 *Herriko plaza*
Zuhaitza piztea + Txokolate-jana
18:30 *Ugarteko plaza*
"Ikazkinari harrera egitea eta eskutitzak ematea + txokolatea (Basalarrinak antolatua)
20:00 *Done Petri eliza*
Gabonetako kontzertua
20:00-22:00 *Herrigunetik*
Betijai fanfarrearen kalejira

Abenduak 20, larunbata
11:00 *Aldai plaza*
Gozogintzako tailerra
12:00-14:00 *Kultura Etxea*
Mari Domingi eta Olentzeroren etxearen irekiera
12:30 *Aldai plaza*
Ipuin-kontalaria
17:00-18:10 *Aldai plaza*
Familian gozatu: "Garbijai" ikuskizuna
17:00-20:00 *Kultura Etxea*
Mari Domingi eta Olentzeroren etxea bisitatzeko aukera abenduaren 23ra arte
21:00-23:00 *Herrigunetik*
Zaprist Elektrotxaranga

Abenduak 21, igandea
11:30 *Herriko Plazatik hasita*
Trikiti doinuekin goazen Sanjoanera!
12:00 Txalaparta-ikastaroa eta tailerrak
Mari Domingi eta Olentzeroren agurra
18:00 *Kasinoa*
"Los Domingos" filmaren emanaldia
18:30 *Lamuza-Granja kiroldegia*
Dantza-erakustaldia

Abenduak 22, astelehena
17:00 *Kasinoa*
"Ipuinak lorategi magikotik" filma (+6 urte)
19:00 *Kasinoa*
Erakusleihen XII. lehiaketaren sari-banaketa

Abenduak 23, asteartea
17:00-19:30 *Aldai plaza*
Belaunaldien arteko jolasak
17:30 eta 19:30 *Kasinoa*
Peio Rivas magoaren ikuskizuna

Abenduak 24, asteazkena
10:00 *Aldai plaza*
Baserritar eta artisauen merkatua
11:00 *Aldai plaza*
Trikiti doinu alaiak + Umeentzako jolasak
12:00 *Aldai plaza*
Euskaldantza
12:00 *Herrigunean*
Birakolore ikuskizun ibiltaria
13:00 *Aldai plaza*
Olentzero eta Mari Domingiren marrazki-lehiaketako sari banaketa
17:00 *Areta*
Kalejira Olentzerori harrera egiteko
18:15 *San Roke nagusien egoitzatik*
Mari Domingi eta Olentzeroren kalejira

Abenduak 26, osteguna
19:00 *Kasinoa*
Jon Rivera gimnastari omenaldia
19:00-21:00 eguraldiaren arabera, ibiltaria herrigunetik ala Aldai plazan
Dantza plazan eta euskal kantak

Abenduak 27, larunbata
11:30-14:30 *Aldai plaza*
Puzgarriak
17:30 *Kasinoa*
"Gaztelua ispiluan zehar" filmea (+9 urte)
17:30 *Tren geltokian*
Errege Magoen Errege-postariaren etorrera
20:00-22:30 *Aldain edo Alberto Aceron*
Fan&Go erromeria

Abenduak 28, igandea
11:30-14:30 *Aldai plaza*
Puzgarriak
12:30-15:30 *Herrigunetik*
Kittu taldea
17:30 *Aldai plaza*
"Marietak" ikuskizuna, Zirika Zirkus
17:30 *Kasinoa*
"Maya emaidazu izenburu bat" filmea (+6 urte)
19:00 *Done Petri eliza*
Kontzertua (San Roke Musika Elkarteak)

Abenduak 29, astelehena
11:30-14:30 *Aldai plaza*
Puzgarriak
17:00-19:30 *Aldai plaza*
Belaunaldien arteko jolasak

Abenduak 30, asteartea
11:30-14:30 *Aldai plaza*
Puzgarriak
18:00 *Kasinoa*
Paula Urkijoren dantza garaikideko 3 pieza

Abenduak 31, asteazkena
10:00 *Aretako Kultura Etxetik*
XI. Alpitxu igoera
10:00 *Aldai plaza*
Baserritar eta artisauen merkatua + Tailerrak
12:00 *Aldai plaza*
Bi-Hotsak abesbatzaren emanaldia
13:00 *Aldai plaza*
Omenaldia Agiñagakoei + Gabonetako saski bereziaren zozketa
17:15 *Ugarteko plaza*
San Silvestre-txiki lasterketa + San Silvestre lasterketa
18:30-21:30 *Laudioko kaleetan*
Ibilaldi fotoriginalak: egin ezazu urteko azken argazkia!
20:00-22:00 *Herrigunean*
Betijai fanfarrea

Urtarrilak 2, ostirala
11:00-14:00 / 16:00-20:00
Lamuza-Granja kiroldegia
Umeentzako Gabonetako parkea
19:00-21:00 *Aldai edo Alberto Acero plazan*
Dantzaldia Otegiarekin

Urtarrilak 3, larunbata
11:00-14:00 / 16:00-20:00
Lamuza-Granja kiroldegia
Umeentzako Gabonetako parkea
18:00-20:00 *Aldai plaza*
Gauargi erromeria
21:00-23:00 *Aldai plaza*
DJ Pipi Galtzaluze

Urtarrilak 4, igandea
11:00-14:00 / 16:00-20:00
Lamuza-Granja kiroldegia
Umeentzako Gabonetako parkea

Urtarrilak 5, astelehena
18:00 *Milagrosa ikastetxetik Herriko Plazaraino*
Meltxor, Gaspar eta Baltasar
Errege Magoen kabalgata

Abenduak 22-24 eta 26-31 bitartean Herriko Plazan GABONETAKO ETXOLAK (12:00-14:00 / 17:00-20:00 ordutegian)

BERRIKUNTZAK ETA ERAIKUNTZAK

- SUKALDEAK
- KOMUNAK
- ETXEBIZITZAK
- TEILATUAK
- ELEKTRIZITATEA
- PINTURA

Konpromezurik gabeko aurrekontuak
623 323 391

QR-a eskaneatu eta webgunea bisitatu >

Herriz herri

Aiaraldea

Tokikom Saria jaso du Aiaraldea Komunikabideak Jesus Garcia Ferreirori buruzko erreportajeagatik

Aitor Aspuru Saez kazetariak jaso du saria. Tokikom

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Tokikom Saria jaso zuen Aiaraldea Komunikabideak azaroaren 21ean, Eduki onenaren kategorian. Aitor Aspuru Saezen Jesus Garcia Ferreiro: minajasanekin bilakatzen denean erreportajea saritu zuten Mondragon Unibertsitateko Kanpusean eginitako ekitaldian, eta kazetari laudioarraigo zen oholtzara aitortza jasotzera.

Suizidioa du ardatz Aspurren lanak, bere gaztetakolaguna izan zen Jesus Garcia Ferreiroren kasutik tiraka. Jorratutako gaia eta modua nabarmendu zituen epaimahaiak: "Lan mamitsu hau kazetariaren esperientziatik abiatzen da erreporterismoa lantzeko modu aberasgarria aplikatzeko. 1990. hamarkada amaierako kasu errealek batetik tiraka, ger-

takaria bizi izan zuten inguruko pertsonen, tokiko elkartearen, ikastetxeen eta adituen adierazpenak uztartzen ditu, ibilbide interesgarri eta erakargarria osatuz esperientzia pertsonaletik suizidioaren errealitate orokorrera. Gainera, kontakizunari balio praktikoa gehitzeko, ikastetxeentzako gida pedagogikoa eta podcasta ere landu dute erreportajearen protagonistekin".

Anaitze Aguirre Larretak (EHU), Edorta Arana Arrietak (EHU) eta Amaia Pavon Arrizabalagak osatu dute Tokikom Sariaren aurtengo epaimahaia. Beste lan hauek ere saritu dituzte: Azalik onenaren saria Puntua aldizkariarentzako eta ikus-entzunezko onenaren saria Antxeta Irratiarentzako. Azkenik, Goienaren Podcast Gela ekimenak epaimahaiaren aipamen berezia eskuratu du.

Laudio

Aldai plazako aparkalekua 24 orduz erabili ahal da 2,5 euroren truke

Hitzarmen berria sinatu du Udalak azpiegitura kudeatzen duen enpresarekin, "zerbitzu hobea eskaintzeko. Aiaraaldea.eus

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Laudioko Aldai plazako aparkalekuko tarifak nabarmen merketu dituzte. Udalak hitzarmen berria sinatu du azpiegitura kudeatzen duen APK2 enpresarekin, eta "herritarrei zerbitzu hobea eskaini" ahaliko dieite horrela.

Hala azaldu zuen Ainize Gasakak enpresako arduradunekin batera eskaintako prentsaurrekoan. "Hitzarmen honen bidez, udalerrira aktibatu nahi dugu, lehenengo sektorea hauspotu, eta, jakina, laudioarre erraztasunak eskaini", nabarmendu zuen alkateak.

Hitzarmen berri horrekin, aparkalekuan ibilgailua 24 orduz uzteak 2,5 euro balioko du bihurtik aurrera. Horrek %90etik gorako deskontua eka-

rriko du, orain arte tarifa hori 26,5 eurokoa zelako, tokiko erakundeak nabarmendu duenez.

Gainera, lehenengo orduko tartearen proportzionalki ordainduko da, eta hilabeteko abonua ere eskainiko dituzte: "24 orduko abonua berriztagarriak 49 eurotan, 10 orduko berriztagarriak 39 eurotan, eta 24 edo 10 orduko egonaldiarentzako permanentziarik gabeko abonua 59 edo 49 eurotan, hurrenez hurren". Nabarmendu dute, nahi beste sartu-irten egin ahaliko dira autoekin, "abonua edozein dela ere". Gaueko hilabeteko abonua (19:00-9:00 bitartekoak), aldiz, 19 euro balioko du, eta asteburu zein jaiegunetan edozein unetan sartu ahaliko da ibilgailua. Baserriar eta tokiko ekoizleentzat, aldiz, 9 euroko hilabeteko abonua egongo da, azokak dauden

egunetan aparkalekua 7:00etatik 15:00etara erabili ahal izateko. Horrez gain, Udal gobernuak iragarri du hemendik aurrera uko egingo diola aparkalekuan sartzeko udal-txartela erabiltzeari, "orain arte zinegotziek aukera hori izan duten arren". Modu horretan, kudeaketa "arduratsua goa eta eredu-garriagoa" izatea bilatzen du tokiko erakundeak.

Deskontu-txartelak

Apil ere batu da aparkalekuko prezio berriak promozionatzeko kanpainara. Horretarako, 3.000 deskontu-txartel jarriko ditu merkataria eta ostalarien elkartek 62 saltokietan, erosketak egiten dituzten herritarrei emateko. Txartel horien bidez, bizilagunek euro bateko deskontua izango dute Aldaiko azpiegitura baliatzeko.

2025 - 2026
IKASTURTERAKO PLAZAK DITUGU!

Ikaskin 5, Laudioko industrialdea (Laudio) Gardeako tren geltoki alboan

☎ 699 88 35 63 📱 📧

- 🎸 Ukelelea
- 🥁 Bateria
- 🎹 Pianoa
- 🎸 Gitarra
- 🎻 Baxua
- 🎤 Kantu klasea
- 🎪 Trikitixa
- 🥁 Panderoa

etxaurre
higiezin agentzia

- Pisuak
- Txaletak
- Lokalak
- Lursailak
- Balioespenak

Gabon
zoriontsuak
opa
dizkizuegu!

94 672 85 50

BEZEROARENTZAKO ARRETA

Zumalakarregi 38
01400 Laudio

Herriz herri

AMURRIOKO ALKATEA DA TXERRA MOLINUEVO LAÑA. 2025EKO URTEAN AMURRIOKO UDALEAN ZEIN HERRIAN EGON DIREN GAI ESANGURATSUENETAKO BATZUEN INGURUAN MINTZATU DA, UDALETIK NOLA LANTZEN ARI DIREN AZALDUTA.

“Gure helburua argia da: Amurrion bizitzea pertsona guztientzat eskuragarri eta posiblea izatea”

Etxebizitza da herritarren kezka nagusietako bat. Udaletik zer egiten ari da esparru horretan?

Etxebizitza erabateko lehen-tasuna da Amurrion. Azken hilabeteetan oso urrats garrantzitsuak eman ditugu: dagoeneko alokairu sozialeko 42 etxebizitza esleitu dira, eta Eusko Jaurlaritzarekin batera beste 60 iritsiko dira 2026an.

Gainera, aukerak zabaltzeko nahi ditugu familientzat eta bereziki gazteentzat. Horregatik, hiru etxebizitza-sustapen bultzatzen ari gara, eta etxebizitza babestuaren eta librearen arteko erdibideko eredu bat lantzen ari gara, etxebizitza arrazoizko prezioetan eskuratu ahal izateko. Gure helburua argia da: Amurrion bizitzea pertsona guztientzat eskuragarri eta posible izatea.

Amurrio aukeratu dute Euskadiko udalerrietako bat Enplegu eta Toki Garapeneko Planaren proiektu pilotuan parte hartzeko. Kontaiguzu...

Hala da. Joan den irailetik, beste 11 udalerrirekin eta hiru euskal hiriburuekin batera, proiektuaren parte gara. Dagoeneko baliozkotu dugu diagnostikoa, eta datozen urteetarako enpleguarekin lotutako lehentasunezko ekintzak garatzea ahalbidetuko duten jarduerak illoak zehaztu ditugu.

Enplegua da gure lehentasun handienetako bat. Kalitatezko enpleguarekin, aukera-berdintasunarekin eta garapen iraunkorarekin dugun konpromisoa, tokiko eredu bidezkoago, parte-hartzaileago eta erresilienteago baterantz aurrera eginez. Lan duina, gizar-

te-kohesioa eta lurralde- eta gizarte-desorekak murrizten lagundu nahi dugu.

Eta enpleguari dagokionez... zer esan diezagukezu Amurrioko etorkizun industrialari buruz?

Egia da eskualdea une zaila bizitzen ari dela hainbat itxiera eta egokitzapenen ondoren, baina egia da, era berean, Aiaraldeak ahalmen industrial handiko lurraldea izaten jarraitzen duela.

Etorkizun hori bermatzeko, ezinbestekoa da modu koordinatuan lan egitea. Horregatik hartu zuen Amurriok Aiaraldeko Industria Garapenaren aldeko Mahaiaren lehen bilera,

Foru Aldundiarekin, erakundeekin eta inguruko enprekin.

Helburua industria sarea indartzea, aukera berriak erakartzea eta eskualdean kalitatezko enplegua bermatzea da.

Segurtasunari dagokionez, zer neurri hartzen ari dira?

Modu koordinatuan ari gara lanean, eskura ditugun baliabide guztiekin, Amurrioko herritarren segurtasuna eta lasaitasuna bermatzeko.

Etengabeko bilerak egiten ditugu Udaltzaingoarekin eta Ertzaintzarekin, lapurreten aurrean erantzun bateratua emateko. Era berean, prebentzio-, zaintza- eta ikerketa-neurriak

adostu ditugu, eremu sentikorrerenetan gailuak indartuz eta polizia-kidegoen artean informazioa denbora errealean partekatuz. Garrantzitsua da gogoratzea herritarren laguntza ezinbestekoa dela kasu horietan.

Sakonduta dezagun Udalaren barne-arazoetan. Udal enpresa-batzordeak denbora darma Negoziazio Mahaia aktibatzeko eskatzen. Zein da zuen jarrera?

2024. urtearen amaieratik hama bilerak baino gehiago egin ditugu batzordearekin eta sindikatuarekin. Arazoa ez da negoziatzeko borondaterik eza, baizik eta ezin dugula onartu plan-

teatzen duten eskaera nagusia: soldata-igoera berri bat.

Azken 5 urteetan, udalaren soldata-masa 1,5 milioi euro baino gehiago handitu da. Amurrioko Udaleko soldatak Lau-diokoak edo Arrigorriagakoak baino handiagoak dira. Erantzukizunagatik, jasangarriak ez diren igoerak ezin ditugu gure gain hartu. Gure konpromisoa funts publikoak behar bezala kudeatzea da, Udalak bideragarria izaten jarraituko duela eta funtsezko zerbitzuak denboran zehar mantendu ahal izango direla bermatuz. Horregatik, negoziatzen jarraitzen dugu, baina betiere kudeaketa arduratsuak ezartzen dituen mugen barruan.

Herriz herri

Orozko

300 orozkoarrek baino gehiagok bozkatu dute jadanik herriko frontoiaren itxitura aukeratzeko

Aurkeztutako bi proiektuen irudia. Aiaraldea.eus

Testua
Aitor Aspuru Saez

Orozkoko Udalak galdetegia prestatu eta zabaldu du, herriko frontoiaren itxiteko bi proposamenen artean hautatu dezaten herritarrek. Internet bidezko galdetegia beteta bozkatu daiteke abenduaren 19ra arte, egun hori barne.

Izan ere, tokiko erakundeak hobekuntzak egin nahi ditu herriaren dagoen kirol azpiegitura horretan. Berez, oso erabilia bada ere, euria egiten due-

nean arazoak sortzen dira espazioa bere osotasunean aprobetxatzeko, bai kirol praktikatuko zein aisialdirako.

Gauzak horrela, bi proiektu garatu dituzte eremua itxteko. Bat egurrezkoa da eta bestea, berriz, metalezkoa.

Horien bien artean zein nahia go duten bozkatu ahal dute herritarrek. Momentuz, 300 lagunek baino gehiagok eman dute boza eta babes gehien jaso duena egurrezkoa da, baina oraindik denbora dago emaitza aldatzeko.

Okondo

Jose Pablo Ulibarrik euskararen alde eginiko lana goraipatu dute Okondon, bere heriotzaren 250. urteurrenean

Testua
Aitor Aspuru Saez

Euskararen Nazioarteko Eguna baliatu zuten Okondoko Udalak kideek Jose Pablo Ulibarri omenaldia egiteko, aurtan 250 urte bete baitira bere heriotza gertatu zenetik.

Lore eskaintza egin zuten

13:00etan Okondoko jaiotako pertsonaia historikoaren omenezko estelan. Modu horretan, Ulibarrik euskararen alde egin zuen jarduna goraipatu zuten.

Jose Pablo Ulibarri

1775. urtean jaio zen Jose Pablo Ulibarri, eta politikaren esparruan aritu zen, besteak bes-

te. Ildo horretan, nabarmentzekoa da Batzar Nagusietan euskarra sustatu zuela.

Horrez gain, euskarazko irakaskuntza bultzatu zuen, eta berea izan zen Euskal Akademia sortzeko lehen proposamena. Horrez gain, euskarazko iskribu ugari utzi zituen idatzita, eta baita hainbat gabon kanta ere.

Arrankudiaga-Zolloko Gabonetako agenda

Abenduak 19

Umeentzako eskulanak (IGE antolatuta)
Sabaibaju Eskupilota Txapelketako Final Erdiak

Abenduak 19-21

Graffiti erakusketa Oxinburun (IGE antolatuta)

Abenduak 24

17:15 Olentzero eta Maridomingi
Ondoren Hator Hator! Elkarretaratzea eta Txokolatada, Elexalde Plaza

Abenduak 26

Gazteentzako (+12 urte) jolasak (Gazte Asanbladak antolatuta)
17:00-20:00 Gizarte etxean, Nagusientzako Antzerki tailerra

Abenduak 27,

Boloak: 18:00 Umeen tirada **19:00** Nagusien tirada

Abenduak 29

Umeentzako Graffiti tailerra

Abenduak 31

Sabaibaju Eskupilota Txapelketako Finala

Urtarrilak 2-4

“Arrankudiaga-Zolloko XX. Mende hasierako Margolari eta margolanak”
erakusketa Oxinburun (Txomin Egiluzek antolatuta)

Urtarrilak 2

19:00 Talo tailerra Gizarte etxean

Urtarrilak 3

12:00 Umeen pilota jaialdia Frontoian
Antzerkia Oxinburun

Urtarrilak 4

10:00-14:00 Umeentzako Jolas Parkea Frontoian

GANORA

KOPAS

IDEIAK GAUZATZEN DITUGU

Trofeoak, Kopak, Txapelak, Plakak, Giltzakoak, Pinak,
Kamisetak, Zapiak, Amantalak, Sukalkit, Laser grabaketak,
Metakrilatoa, Promozio artikulak, Sari instituzionalak,
Merchandisinga, Grabatuak, Taillaketak, Brodatuak,
Errotulazioa, Biniloak, Lonak, 3D inprimaketak, Estanzazioak...

Aiarako Industrialdea 8, 01479
MURGA / ARABA
945 39 94 05 fabrica@kopas.es

Alda. Urkijo 88 - 2 - 48013
BILBAO / BIZKAIA
944 42 22 24 kopas@kopas.es

Arrankudiaga-Zollo Udala

Herriz herri

Urduña

Espainiako bandera kendu dute Ernaiko kideek Urduñako Udaletxetik

Ernaik azken astean eraitsitako zenbait ikur, Durangon. **Ernai**

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Euskal Herri luze zabalean, ekintza ugari egin ditu Ernai Gazte Antolakundeak Espainiako Konstituzioaren Egunaren testuinguruan. Horien artean, zer esan handia eman dute Ribabellosako Osborneko zezenaren iraulketak edota Bizkaiko Batzar Etxeko Espainiako bandera kendu izana.

Eskualdean ere ohiartzuna izan dute gazte independentisten ekimenek, Ernai Aiaraideak sare sozialetan zabaldutako bideo batean aditzera eman dutenez. Hainbat margoketa egin dituzte eskualdean, eta Urduñako Udaletxeko balkoira igo dira, Espainiako bandera kentzeko.

Horrez gain, Francoren ga-

raiko plaka bat ere kendu dute Amurrioko etxebizitza bloke baten paretatik. Plaka horiek sinbologia faxista dute (Falangearen ikurraren aldaera bat) eta oso ugariak dira Espainiako Estatu osoan, Etxebizitza Ministerio frankistak garaiko "babestutako etxebizitzetan" jartzen baitzituen.

"Estatu espainiarrak Euskal Herriarekiko gauzatzen duen zapalkuntza eta ukazioa salatzea" izan da ekimenaren helburua, Ernaiko kideen hitzetan. Hala aldarrikatu dute sare sozialen bidez: "Sinbolo espainolistek ez dute tokirik gure herrietan. Guk argi dugu: Euskal Herriak independentzia behar du. Gure eskubideak urratzen jarraitzen duten bitartean, guk erantzuten jarraituko dugu".

Urduñako bi moja klaratar atxilotu eta salatu ditu Guardia Zibilak, ustez artelanak lapurtu eta saltzeagatik

Beloradoko monasteriotik ateratako hainbat artelan historiko topatu zituen Urduñako komentuan. **Aiaraldea.eus**

Testua
Aitor Aspuru Saez

Guardia Zibilak bi moja klaratar ohi —Eliza Katoliko utzi baitzuten iaz— atxilotu zituen azaroko azken astean, etagero askegeratu baziren ere, ondare historikoa modu ilegalean bereganatzeagatik salatu ditu. Leongo antikuariario bat ere ikertzen ari da polizia.

Berez, erakunde armatua pasa den astean egon zen Urduñako klaratarren komentuan eta "nabarmenezkoa den" artelan kopurua topatu zuen han. Guardia Zibilak aipatu du Beloradoko monastegitik atera zituztela artelanak eta eu-

ren susmoa da saltzeko prest zeudela. Esaterako, Maria de Velasco XVI. mendeko Beloradoko monastegiko abadesaren testamentua topatu zuten gela batean paketatuta.

Guztira, 30 artelan berreskuratu ditu Guardia Zibilak Urduñan eta Beloradon egindako operazioan. Horien artean daude XIV. mendeko eskulturak, edota XVI. mendeko olio-pintura barrokoak.

Arte trafikoaren akusazioa

Dirudienez guardia zibilek ikerketa abiatu zuten sumatu zutenean Belorado monastegiko zenbait pieza —Paduako San Antonioko XVII. mendeko figura bat, adibidez— an-

tigoaleko merkatuan zeudela salgai, baita Internet bidez eta Madrilgo denda batean ere.

Ondorioz, mojei ondare hori lapurtzea leporatu diete eta antikuariari piezak bereganatzea inolako ziurtagiririk eskatu gabe.

Burgoseko Guardia Zibilak hartu du bere gain ikerketa eta atzo aurkeztu zuten publikoki berreskuratutako ondare artistikoa. Momentuz, ez dute adierazi zein den bere balioa eta Burgoseko Museoarekin ari dira elkarlanean horretarako.

Aipatu beharra dago Guardia Zibilak aurretik bisitatu zuela komentua, klaratarrak Elizatik banandu zirenean bertaratu baitzen.

Dastatu betiko esnearen zaporea

EUSKAL HERRIA
esnea

egin eskaera www.ekonomatua.eus-en

gestoria aholkularitza aseguruak

Gabon zoriontsuak opa dizkizuegu

Iturralde kalea 2, AMURRIO
945 89 02 06
info@arrategestoria.com
www.arrategestoria.com

Kronika

Tokiko kazetaritza mundu mailan hedatzen ari den oldarraldi arrazistaren aurrean

Mikel Reparaz Faktorian eskaini zuen hitzaldian. [Aiaraldea.eus](https://aiaraldea.eus)

Testua Aimar Gutierrez Bidarte

Diskurtso arrazisten gorakada ukaezina da. Maila globalen hedatzen ari den narratiba da honakoa, espektro politikoa eskuin muturrera zokoratzen ari den bitartean. Mezu xenofobo eta erreakzionarioen bozgorailu bilakatu dira komunikabide eta sare sozialak, eta mundu mailako fenomeno izanagatik ere, tokiko kazetaritzake ezin dio gaiari izkin egin.

Mundu mailako begirada

Oldarraldi arrazistaz mintzaterakoan ezinbestean Ameriketako Estatu Batuei erreparatu behar zaie. Nazioa ondo baino hobeto ezagutzen duen kazetaria da Mikel Reparaz, EITBko Nazioarteko arduraduna. Reparaz AEBtan korrespontsal izan zen 2013tik 2018ra eta *Las grietas de América* liburuan jaso zituen "Estatu Batuen eta bere

amets unibertsalaren arrakalak". Azaroaren 20an Faktorian eskainitako solasaldian Reparazek argi azaldu zuen arrazakeria Ameriketako Estatu Batuen "bekatu originala" dela, eta herrialdearen DNAn txertatuta da goela.

Eta komunikabideok zer?

Ez da urrutira jo behar, ordea, arrazismoa nozitzeko. Euskal Herrian eta Aiaraldeen ere nabarmen ari dira hedatzen mezu arrazistak. Gaiak kezkatuta, mahai-ingurua antolatu zuen Aiaraldea Komunikabideak azaroaren 28an, hurrengo galderei erantzuna bilatu nahian: Nola elikatzen da komunikabideetatik oldarraldi arrazista? Nola egin ahal zaio aurre? Gaia gertutik ezagutzen diren hiru arituk osatutako mahai-inguruan ahalagindu ziren tamainako galderari erantzunak bilatzeaz, gaian erreferente diren hiru aholsekin: Arantza Gutierrez Paz EHU-

ko ikerlaria, Xalba Ramirez Cruz Irutxuloko Hitzako kazetaria eta Zigor Olabarria Oleaga Argiako kazetaria.

Gutierrezek urteak daramatza komunikabideek migrazioaren eta kulturantzaren inguruan darabiltzaten markoak aztertzen. Desinformazioaren aurkako hainbat tailer praktiko emandakoa ere da. Migratzaileen azalean jartzearen garrantzia azpimarratu zuen ikertzaile getxoztarrak, "ez kolektibo isolatua bailiran".

Irutxuloko Hitzak komunikabideko kideek eskarmentua dute oldarraldi arrazistaren adibide izan diren gertakarien jarraipena egiten. Bereziki sonatuak izan ziren 2024. urtean Kaleko Afari Solidarioak ekimenaren debekuaren harira zein *Lo que no te cuentan de Donosti* Telegrameko talde erreakzionarioaren jardunari lotuta egindako lanetarak. Horien inguruan mintzatu zen Ramirez.

Euskal Herrian eta Aiaraldeen ere **nabarmen ari dira hedatzen mezu arrazistak**

Azkenik, Olabarriak, gertutik jarraitu ditu hedabide nagusiek zenbait gertakariei emandako tratamendua eta horrek sortutako informazio faltsuak. Hainbat kasu praktiko aurkeztu zituen, horien artean *El Correo* egunkariak Bilboko Solokoetxe auzoan gertatutako erailketari egindako jarraipena.

Tokiko kazetaritza balioan

Informazio faltsuak eta tratatara interesatuak dira arrazismoaren erregaia, eta horren aurrean paper funtsezkoa dute tokiko komunikabideek. Tokikotasuna eta gertutasuna dira gakoak: gertakariak gertutik jarraitzea, harremanak garatzea eta gehienetan era desitxuratu lantzen den gaia humanizatzea.

Ertz ugariko gai konplexua izanagatik ere, tokiko medioek ez dute horren gaineko arreta galdu behar, eta Aiaraldea Komunikabideak narratiba arrazistari erantzuten jarraituko dio.

ENTZUN
SOLASALDIK
OSORIK
HEMEN:

Donald Trumpen
gorakada eta amets
amerikarraren
arrakalak

Mikel Reparazekin

Oldarraldi arrazista
Aiaraldeen
eta Euskal Herrian

Zein da
komunikabideen
papera?

Miopiari aurre egiteko sistema integrala eskura, Luyando Opticos zentroetan

IRILIA ZERBITZUA ESKAINIKO DUEN ESTATUKO LEHEN ZENTROA DA LUYANDO OPTICOS. MARK'ENNOVY LEIAR FABRIKATZAILEEK SORTURIKO ZERBITZUAK HAUR-MIOPIAREN KONTROL TRATAMENDU PERTSONALIZATUA ESKAINTZEN DIE PAZIENTEEI.

Miopiaren kontrol integrala eskaintzen duen IRILIA zerbitzua eskaintzen duen lehen zentro espezializatua da Luyando Opticos, "haurren osasun-bisualarekin duten konposmisoan berretsiz".

Ikusmenaren akatsa da miopia, eta begietatik urrun dagoena zehaztasunik gabe ikustea eragiten du. Azken hamarkadetan nabarmen egin dute gora miopia kasuek, bereziki haur eta nerabeen artean. Kontrolatu ezean, etorkizunean ikusmen arazo larriak sor ditzakeen gaitza da. Hain zuzen ere, Munduko Osasun Erakundeak eskaintako datuen arabera, 2050. urterako munduko biztanleriaren erdia izan daiteke miopea. Errealitate horren aurrean ikusmen ohitura osasungarriak eta kontrol mekanismo zorrotzak haurtzarotik hartzea ezinbestekotzat jo dute Luyando Opticoseko ki-deek.

IRILIA zerbitzua

Mark'ennovy lente konpainia ezagunak diseinatutako IRILIA sistemak haur eta nerabeen osasun bisuala iraultzea du helburu, miopia eta astigmatismoaren kontrol pertsonalizatua eskainiz. Tratamendu berritzailea eskaintzen du IRILIAk, paziente erdigunean jarritz. Horrek erosotasuna eskaintzen die familiei, eta jarraipen kliniko egokia egiteko aukera profesionali.

Tratamenduak Mark'ennovy konpainiak diseinatutako MYLO ukipen leiarrak eta ho-

Haurrei zuzendutako tratamendu berritzailea diseinatu dute. Aiaraldea.eus

rien mantenua egiteko produktu sorta osatua eskaintzen die pazientei. Horrez gain, erabiltzaile bakoitzak tratamenduaren jarraipena egiteko pasaporte pertsonalizatua jasoko du ere. Pasaporte horrek jasoko ditu azterketa klinikoetako oharrak eta eboluzioak, "txertaketa liburuaren antzera".

Gainera, erabiltzaile gazteenekin hobeto konektatzeko,

adin bakoitzeko diseinu berezituak ditu IRILIA zerbitzuak: Hegaldi-akademia 5 urtetik aurrerako haurrentzat, Lurrunaren Hiria 10 urtetik aurrera, eta, azkenik, Denboraren Makina 15 urtetik gorako gazteentzat.

Lehen mailako leiarrak

Mark'ennovy leiar fabrikatzaileak sortutako zerbitzua da IRILIA. Mark'ennovy doita-

sun handiko ukipen-lente indibidualizatu fabrikazioan espezializatua da. Teknologia berritzaileekin garatutako leiarrak distantzia guztietan ikusmen ezin hobea eskaintzeko eta paziente bakoitzaren premietara egokitzeko gaitasuna eskaintzen dute. Horren adibide dira Luyando Opticosen erabiltzen dituzten MYLO leiar ezagunak; miopia, hipermetropia,

astigmatismoa eta presbisia zuzentzeko diseinatu daude, eta miopia kontrolatzeko BHVIk patentatutako diseinu eksklusiboa dute. Luyando Opticos erreferentziazko zentroa bilakatu da eskualdean. 1981ean ekin zion zentro optikoak ibilbideari, beti ere kalitate goreneko produktuak eta zerbitzuak eskainiz, azken joerak txertatuz eta erreferentziazko markekin lan eginez.

Iritzia

ARAZTEGIAK BAI,
BAINA EZ HORRELA,
ANBIZIOAREKIN

Jose Antonio Gorbea

Duela gutxi jakin dugu Markixana eta Basaurbe araztegiak martxan jarriko dituztela eta, zalantzarik gabe, hori pozgarria da eskualdearentzat. Hala ere, niri pertsonalki etsigarria egiten zait erakunde publikoen aldea aldarrikatzen dutenaren eta, bereziki, abeltzain gisa, ingurumenaren esparruan praktikatzen dutenaren artean.

Urteak daramatzagu 2030 agendari eta haren helburu jasangarriei buruz hitz egiten entzuten, eta logotipoa nonahi ikusten dugu. Hala ere, inbertsio handia egiten denean, hamarnaka milioi eurokoa, ezinbesteko azpiegiturak egiteko eta herritar guztiek erabiliko dituztenak, 2030 Agendaren edukia eta helburuak ezer ezean geratu dira. Horrekin esan nahi dut ez dela inolako anbiziorik egon, eta Espainiako Estatuan bertan adibideak daudela bi araztegi horiek benetan nola aprobeztatzeko.

Ez da aztertu energia nola sortu isuriko dituen gasak erabilita, eta ez da serio hartu sarera isurketa kutsatzaileak mugatzeko lana. Bigarrena, kutsadura, azkenean araztegien funtzionamenduan eragina izan dezakeen zerbait izango da, eta ez da hori eteteko neurririk hartu, batez ere enpresa kutsatzaile handiei dagokienez.

Lehenengoak oso ondorio desberdinak izango ditu. Hasteko, emisioak -arazoaren erdigunean berotze globalari begira jartzen diren horiek- ez direla murriztuko. Bigarrenik, eta ez garrantzi gutxiagokoa, azpiegitura horiek dakartzaten gastuei aurre egiteko unea iristen denean, dena zergadunaren poltsikotik sortu beharko da, eta gogoratu behar da prezioek igoerak izango dituztela Europako esparru-araudira egokitze. Gainera, Urbidek bere kudeaketa planak aurkeztu zizkigunean bileran, Aiaraldeko herritarrek 5 milioi euro inguru ordaindu behar zituzten amortizazioetan -hori, araztegiak Espainiako Gobernuak ordaindu dituen arren, eta, bereak izanik, ez gureak-.

Horri gehitu behar zaio elektrizitate- eta gas-gastuak milioi eta erdi eurokoak izango direla urtero. Esan dudan bezala, Espainiako Estatuan kontsumitzen duten %95ko energia sortzen duten araztegiak daude, baina Aiaraldean ez dugu esploratu eta ez gara aukera hori aztertzen ari. Bi adibide: Maroñoko urtegiko ur-erorketa elektrizitatea sortzeko erabil daiteke, baina ez da ezer ikertu. Lohiei dagokienez, energia eta gasa sortzeko ez baliatzeaz gain, horren orde, hirugarren enpresei ordaindu beharko diegu, isurketak kudea ditzaten. Diru gehiago zergadunaren kontura, kasu honetan monopolio eroso baten gatibu baitaude herritarrak.

Eta gastuak ez dira hemen bakarrik gertatuko, herritarrek ere berehalako igoerak izango dituzte zaborren bilketan. Gastu gehiago eta gehiago. Urbideko zuzendaritzak, bestalde, ez du argi utzi kudeaketa ereduak zein izango den, Markixana eta Basaurbe abian jarri behar direnean. Duela urte batzuk ur-partzuergoa desegin genuen, eta oraindik ez dakigu nola ordezkatzuko dugun.

Baina arazoaren muinera itzuliz, lehen esan dudan bezala, araztegien jarduera energia bihurtzeko formulak daude, funtzionamendua autohornitzeko, ingurumenari laguntzeko eta zergadunaren faktura murrizteko. Eta ulertzen dut hori dela jarraitu beharko genukeen bidea, baina ez, hemen auto elektriko bat erostera mugatzen gara, Urbideko arduradunek paseatu dezaten, eta horrekin badirudi bete dugula.

Denborak esango du.

KONTSUMITZAILE AMORRATUAK

Iruñe Lumbreras Etxebarria

“Gizarte kapitalista kontsumitzaile batean bizi garen neurrian, **kontzientzia hartzea eta arduraz erostea da konponbidea**”

Kontsumismoaz hitz egiteko beharra ikusi dudalarik, enpresa handien etekina datorkit burura. Hain zuzen ere hori baita kontsumoaren hazkunde mugagabearen helburu bakarra. Bistan da ekoizpen eta kontsumo-sistema global aseegin batean bizi garela, eta gure gizarte ereduak dela krisi honen erantzule nagusia.

Olatu kontsumistaren arazoak mundu osoa zeharkatzen du, honen adibide da Black Friday fenomenoak. Estatu Batuetatik mundura hedatu den salmenta-estrategia honek, Gabonetako erosketa denboraldiaren lehen eguna betetzen du.

Azken urteotan ostiral beltzak ospe handia hartu du, hala ere, gutxi batzuek ezagutzen dute jatorria. Ikerketa batean ohartu ziren, azaroaren azken ostiralean oso salmenta gutxi zeudela. Ondorioz, merkatariek egun hori zenbaki gorrietan edukitzen zuten, eta zenbaki gorriak beltz bilakatzeko asmatu zen Black Friday. Horrela, ba, merkealdien bidez zenbaki gorriak beltzez margotzea lortu zuten.

Berez egun bakar bat izan arren, denda batzuek asteburu osoan edota egun gehiagotan ospatzen dute. Horren atzean, erosketa masiboak egitera bultzatzen gaituen iruzurra ezkatzen da.

Enpresek prezioak puztu egiten dituzte egun seinatu horren aurretik, gero beherapenen izenean saltzeko. Gainera, promozio eta deskontuak sarritan letra txikian azaltzen diren baldintzekin datoz. Hala nola, bidalketa gastu handiak edo dendako txartelarekin soilik lortzen diren deskontuak. Okerrena da, denok amuari koska egiten diogula gauzak eta gauzak pilatzeari utzi gabe.

Baina, zerk eramaten gaitu horren kontsumistak izatera? Lehen hausnarketa egitera bultzatzen nauena, moda bera da. “Modan” dagoena erosteko premia etengabea daukagu, sarritan, sozialki onartua izateko beharragatik. Erosketa konpultsiboek beste estatus bat betetzen dugula sinestarazten digute. Estatus altuago batean kokatzen garela sentitzeko balio du, baina errealitatea ez da hori.

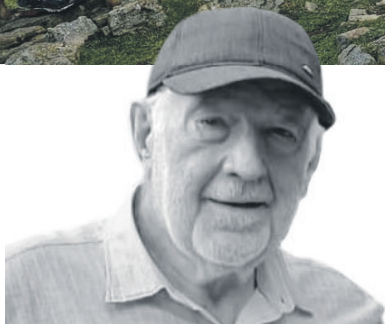
Bestalde, publizitateak paper garrantzitsua jokatzen du, eta kontsumistak izatera bultzatzen gaitu. Iragarriak ikusterakoan, behar berriak sortzen zaizkigu, nahiz eta arazorik gabe aurrera egin dezakegun ikusten ari garena eskuratu gabe.

Ildo horretatik, obsoleszentzia programatuaren metodoa daukagu. Enpresa batzuek material kaskarrekin egiten dute lan, eta epe mugatua ipintzen diete produktuei. Enpresen xedea, hortaz, epea bukatutakoan eroslea produktu berri baten bila joatea da.

Infrazioari dagokionez, fenomeno normala da sistema kapitalistan. Prezioek gora egiten dute, eta horrek desoreka eragiten du pertsonen erosteko ahalme-nean. Bitxiena da erosketek gora egiten dutela kasu honetan, jendeak badakiela-ko prezioak igoko direla, beraz, lehen baino lehen erosiz gero merkeago erosiko dutela uste dute.

Gizarte kapitalista kontsumitzaile batean bizi garen neurrian, kontzientzia hartzea eta arduraz erostea da konponbidea. Kapitalismoaren garapenerako funtsezko baldintza kontsumismoa da, eta horren aurka egitea gure esku dago.

Arabako Foru Aldundiak zentral eoliko baten eraikuntza onartu dezake?

Juan Jose Agirre

Aiara lo zegoen bitartean, Arabako Foru Aldundiak MENDI, Amurrio eta Aiara artean, zentral eoliko eraikitzeko prozedurak hastea onartu zuen, zehazki Plan Berezi baten izapideak abiatzeko. Beste kasu batzuetan bezala, Arabako Foru Aldundiak Pasaia-ko portuari buruzko epaia aipatzen du Plan Berezi baten izapideak hasateko baimena justifikatzeko, azkenean zentral eoliko bat instalatzera eramango duen plana.

Bizilagunek beren alegazioak aurkeztu zituzten, ez zailtasunik gabe, esan beharra dago. Gardentasun eta parte-hartze kontzeptuak ez dituzte oso baloratzen botere publikoek, aldarrikapen hutsak eta asmo oneko jardunaldiak egin arren. Arabako Foru Aldundiak Plan Berezi baten hasiera onartuz esku hartzen duenean, oinarritzko galdera juridiko bat sortzen da: Arabako Foru Aldundiak eskumena al du horrelako ekintza bat hartzeko?

Aipatzen duen jurisprudentziaren argitan, erantzuna ezezkoa da argi eta garbi, zuzenbidean hobeto oinarrituta dagoen beste iritzi bat ez

badago behintzat. Plan Berezi hauen ugaritzeak sortzen duen egoera ulertzeko eta, ondorioz, egoera behar bezala aztertu ahal izateko, ideia nagusiak azpimarratzen dira jarraian, ahalik eta modu sinpleenean, legearen berezko konplexutasuna aitortuz, batez ere gai hauetan.

Lehen puntua: Plan Bereziak eskumeneko erkidegoko eta probintziako sektore-administrazioek izapidetzen eta onartzen dituzte, hau da, industrian, errepideetan edo hondakinen bilketan eskumenak dituztenek, besteak beste.

Bigarren puntua: Estatuko Administrazioak esku hartzen badu, adibidez, interes orokorreko portuetan, estatuko legeak dio portuaren hirigintza esparruak arautzen dituzten Plan Bereziak Foru Aldundiak onartuko dituela, baldin eta portuko instalazioek hainbat udalerriren lurak hartzen badituzte.

Hirugarren puntua: Auzitegiak Foru Aldundiaren eskumen hori aitortzen du, nahiz eta lurzorua legeak ez duen berariaz adierazten. Auzitegiak ulertzen du analogia aplikatzen dela.

Plan Berezi baten izapidetzea Foru Aldundiaren erabakiz hasten bada, hainbat udalerriri eragiten dielako, zein kasutan sartuko litzateke?

Erantzunak hasierako gogoeta bat eskatzen du, udalaz gaindiko instalazioa foru edo probintzia gobernuen sektore-eskumenen barruan badago, eskumena dagokion foru edo probintzia erakundearena izango baita. Beraz, zein Administrazioak du eskumena energia gaietan? Beste era batera esanda, zein Administrazioak du eskumena zentral eoliko baten eraikuntza baimentzeko?

Erantzuna ezaguna da, aditua izan beharrik gabe. Sektoreko agintaritza eskuduna, energia eoliko ekoizteko instalazioetarako industria-baimenak ematen dituena, Eusko Jaurlaritza da. Ondorioa argia da: Plan Berezi onartu behar duen sektoreko agintaritza Eusko Jaurlaritza da, ez Arabako Foru Aldundia. Ondorioz, Arabako Foru Aldundiak hasiera eman dien Plan Berezi guztiak baliogabeak izango dira. Mendiko Plan Berezi barne.

Erreportajea

DESBIKTIMIZAZIORANTZ; BORTXAKETA, TABURIK GABE

“Denak izan gaitezke erasotua, eta edonor izan daiteke erasotzailea”. I. Gartziaren hitzak dira, bortxaketa jasan eta lanketa handi baten osteko harria altxatzean. Sei hilabete daramatza sortutako mina erreparatzen. Gertuko ezagun baten erasoaren bizipenez; onarpen eta erruduntasunaren fase ezberdinez; epai sozial eta judizialen albo kalteez; eta bere kasuan egindako bideaz mintzo da, ahaldunduta.

Testua **Izar Mendiguren Cosgaya**
Argazkiak **Almar Gutierrez Bidarte**

Berdin irakurtzen al ditugu erasoak, gu edo gure inguruko jendea denean? Gartziak bortxaketa bat jasan zuen duela hainbat hilabete. Ospitalera jo zuen ahal izan zuenean, eraso fisikoen kasuetan egin ohi den gisa.

Nola bortxaketa hala hurrengo egunak ondo gogoan ditu: “Ordubete edo egingo nuen lo, eta ezer gertatu ez balitz bezala joan nintzen lanera. Bizipena etortzen zitzaidan burura behin eta berriro. Sentitutakoa oso ondo ezagutzen nuen, baina

ez nintzen neure burua bortxatutzat ikusteko gai. Beste norbaitengan irudikatzen banuen, ordea, pertsona hori bai, bortxatutzat har nezakeen (disoziazioa). Egoerak gaintitu ninduen: nire buruak, gorputzak, emozioak eta errealtateak, ez zuten bat egiten”.

Hala gogoratzen du shock egoera. Adierazi duenez, nahikotxo luzatu zitzaion: “Badaikit oso ondo zer senti dezakeen bortxatua izan den emakume batek...oso fuertea da. Ezingo zenuke imajinatu. Zelako mina. Uf, gogorregia... Eta ni bortxatzen utzi naiz. Nire ahotik ateraziren hitzak izan ziren hauek, lagun bat deitu eta zer gertatu zitzaidan kontatu nionean”.

Faseak

Onarpen, erreparazio eta dolu faseak atzean utzi ditu geroztik aiaraldearrak, “baina erruduntasunak gogor harapatu eta nahastu ninduen. Nire errua zela sentitzen nuen. Tipoari bortxatzen utzi niola leporatzen nion nire buruari”.

Psikologoak lagundudie egoera eta bere jarrera ulertzen; gogorra izan arren: “Askotan irudikatu eta berbizi izan dut egoera; nola nik argi esaten nion, adibidez, ezin nuela gehiago aguantatu, eragiten zidan ajasenez zela, uzteko ia... Nire buruak argi zeukan ezetzak bota nizkiola gau hartan. Erruduntasunak ez dizu aurrera egiten uzten”. Bere kasuan, eskualde-

ko bat izan zen erasotzailea, “ez ezezagun (edo atzerritar bat), tipojator eta ezagun bat” baizik. “Horrek zaildu egiten du dena. Etxera etorri zen ardo bat hartzera gauza batzuk komentatzeko genituelako. Askotan galde-tu diot nire buruari; zergatik ez zen nire erasotzailea kaletik topatutako ezezagunen bat izan, aurrera egitea errezago egingo zitzaidalako”.

Erruduntasuna

Erruduntasunaren zama askatu berri du, aitortu duenez. Psikologoarekin eginiko lan-ketetan ulertu du erruduntasunari heltzeko gakoetariko bat bizirauteko sena deritzona ulertzean datzala. “Anima-

liek bezala, arriskuen aurrean aktibatzen zaigun sena da. Momentu horretan, erabakien jabe izateari uzten diozu konturatu gabe”.

Bortxaketaren hasieran, oroitu du, borrokatzeari uzten zionean, “disfrutatu ahal izango nuela esaten zidan berak”. Bere burua errudun sentiarazi zuena izan zen amore ematea eta bere “gorputza abandonatzea erasotzaileak nahi zuena” egiteko, “lehenbailehen bukatzean”.

Denbora eta lanketa pertsonalaren igaroak, zorionez, bere jarrera ulertzen eta onartzen erakutsi dio. “Buruak eta sentimenduek bat egiten dutenean, dena aldatzen da, benetan horiek ez zirela zure eraba-

Erreportajea

ki kontzienteak izan sentitzeko gai zarenean. Bat-batean, zeneraman zama guztia desagertzen da. Errurik gabeko ulermenagertzen zaizu”.

Hargatik, gaur da eguna ez duena bere burua jasandako erasoagatik txikitzen: “Zuk hor ez duzula ardura bakar bat ere osotasunean izan sentitzea, sentazio itzela da. Ez daukat pisurik. Ez duzu inoiz halakorik espero. Horregatik, inoiz baino argiago daukat: denak izan gaitezke erasotuak, eta edonor izan daiteke erasotzailea”.

Epai sozial eta judizialak

Epaiketak nabarmentzen dira indarkeria matxistei lotutako kasuetan, izan sozialak edo judizialak. Salatu edo ez, beti dau-de txutxumutxu eta mamuak.

Ondo daki hori Gartziak: “Salaketa sozial eta judizialean pentsatzen nuen bakoitzean izutu eta gainezka egiten nuen. Aguantatuko ez nuen zama sentitzen nuen horrekin, neure bizitza kolokan sentitzen nuen benetan. Hortaz, salaketa bi-

“Ez duzu inoiz halakorik espero. Horregatik inoiz baino argiago daukat: denak izan gaitezke erasotuak, eta edonor izan daiteke erasotzailea”

dea baino, nire egoera emozio-nala eta erritmoak errespetatzea izan ziren lehen urratsak”. Modu horretan iritsi da jasadako erasoaren irakurketa ahal-duntzetik eta biktimizazio dis-kurtsoetatik at egitera.

Epaiketa sozialaren adibideak mahaigaineratu ditu, oraindik konturatu ez denarentzat: he-rritarrak zure bizitzaren epai-le bihurtzea, begiradak, galde-rak, komentarioak, “zukanako zalantzak, erasoaren epaiketa, salatu behar duzun edo ez, era-sotzailearenganako pena edo ja-tortasuna goraipatzea... Epaike-ta merke horiek guztiak (oroko-rrean pairatzen dugun indar-keria instituzionala gehituta) guretzako zapalkuntza minga-rriak dira: gehiago txikitzen gai-tuzte, zalantzan jartzen gaituz-telako behin eta berriro”.

Laguntza, ezinbesteko

“Gaur, ia 6 hilabete pasa di-renean, egoera hau salatze-ko prest nago”, dio, “denbora behar nuen nire lanketa egiteko, gau-zak ondo kokatu eta ulertzeko;

“Hau ez da bakarrik egiteko bide bat, hau gaitzatzeko laguntza ezinbestekoa dela uste dut”

indartsu egoteko eta nireak (ez beste inorenak) diren erabaki hauek ondo hartzeko; eta, ba-tez ere, inolako presiorik gabe”.

Lehenbizi bere burua babes-tu behar zuela argizuen: “Hasie-rako momentu nahasi horietan salatu izan banu oraindik epai-ke-tetan ibiliko nintzen (egoki-tutako epaileen ustez nire jarre-ra egokia izan ote zen edo ez)... bidean oso galduta”. Hargatik, osatze feministarako ibilbidea lagunduta egitearen garrantzia azpimarratu du, ez baita bide erraza: “Hau ez da bakarrik egiteko bide bat, hau gaitzatzeko laguntza ezinbestekoa dela uste dut”. Instituzioak “beneta-ko sustenguak” ez diren bitar-tean, gizarteak ez duela oroko-rrean laguntzen uste du, baina Aiaraldean asko direla beharra duen oro laguntzeko prest dau-denak, “berezi eskerrak eman nahi nizkioke gure tandem tal-deari, errespetuz eta nire nahi eta beharretatik bidelagun iza-teagatik, nire psikologoari, eta lagun berezi horiei: mila mila esker hor egoteagatik”.

**FEMINISMOA
AIARALDEAN BOR-BOR
TOPAKETA**

**ABENDUAK 20, ZAPATUA • 11:00-13:30
AIARALDEA EKINTZEN FAKTORIAN (LAUDIO)**

11:00 Denboraren tunela
11:30 Solasaldia: Nola heldu gara honaino?
12:00 Utopia tailerra:
“Feminismoa Aiaraldean, geroa marraztuz”

arabaálava

B

laia

RECUPERACIÓN

RECUPERACIÓN

Elkarritzeta

“NIRE ZAINETAN
SARTUTA
DAUKAT OTSOA
HORRENBESTE
URTEREN
ONDOREN, NAHIZ
ETA BERE IZENA
GATAZKAREN
SINONIMO IZAN”

ENRIQUE ARBERAS BIOLOGOAK HAINBAT LIBURU IDATZI DITU AZKEN URTEOTAN, BAINA OSTIRALEAN AURKEZTUKO DUENA BIZITZA OSOA HARTU DION GAIARI BURUZKOA DA: OTSOA EUSKAL HERRIAN.

Testua **Aitor Aspuru Saez**
Argazkiak **Enrique Arberas Mendibil**

Azken urteotan liburu anitz idatzi dituzu, baina hau izan daiteke garrantzitsuenak?

Perretxikoena, aitarena, hunkigarriena izan zen, baina egia da honetan 30 urtez otsoarekin eta artzainekin egon naizela lanean eta hori nabaritzen da. Bizitza osoa otsoen atzetik ibili naiz.

Zeri buruzkoa da zehazki liburua?

Antolatu dut modu berezian. 30 urte dira eta 30 atal dauzka, bakoitzak lantzen du gai jakin bat: gatazka, otso taldeak, mastinak, otso ehizak... Guztiak hasten dira aipu batekin, nire bizitzaren esperientzia batekin eta gero gaia bera garatu dut laupabost orrialdetan. Gehienbat, kronologikoa da liburua, baina urte batzuei buruzko aparteko informaziorik ez dut lortu.

Orduan azken 30 urteko historiaren inguruko testua da.

Bai, azken finean, otsoak itzuli ziren pasa den mendean

1990eko hamarkadan. Hor hasi ziren ikerketak eta nik pilatu ditut lan guztiak. Euskal Herriko otsoari buruzko informazio guztia bildu dut. Bazeuden Andaluzia, Madril edota Kataluniako otsoei buruzko liburuak, orain hemengoak badauka berea.

Aurten, gainera, otsoaren esparruan egiten ari zara lan Arabako Foru Aldundiarentzat.

Bai, baina liburua, nagusiki, iaz idatzi nuen. Lehen hiruhilekoan itxi nituen hainbat gai, baina aurreko urtean egin nuen gehiena.

Otsoak aurkari eta jarraitzaile pilo ditu Aiaraldean, non kokatzen zara zu?

Nik beti esaten dut ulertzen ditudala otsoa defendatzen dutenak, eta artzainen jarrera. Ni ez naiz jarriko ez alde batean edo bestean. Ni biologoa naiz eta otsoaren kontserbaziorako gaude, baina neurri asko har daitezke artzainen bizitzak errazteko. Izan ere, abeltzaintzan dauden arazoak ez daude guztiak lotuta otsoari. Esaterako, Gipuzkoan ez dago otsoarik, baina ardien errolda murrizten doa.

Animalia dago alde batetik eta kondaira bestetik, otsoaren inguruan.

Nik ez dut hori garatu. Jesus Mari Garaioak laburtu egin

du otsoaren historia Euskal Herrian. Oso interesgarria da. Eta Pedro Mari Castañosek eranskin bat egin du paleontologiaren ikuspuntutik. Juanjo Hidakok ere artzaintzaren historiari buruz idatzi du. Izan ere, askok uste dute ardia betidanik egon dela hemen eta ez da egia.

Mitologia garatu gabe geratu zait, baina otsoari lotuta, Luigi Boitanik esaten duen moduan, badago otso mitologikoa eta otso biologikoa. Horretarako gaude ikertzaile eta biologoak, sakontzeko zer den bere bizimodua.

Baina ukalezina da otsoak kondaira beltza duela Aiaraldean.

Jendeak ez du ezagutzen otsoaren biologia. Adibidez, ez da ulertzen, baina otso talde egonkor batek kalte gutxiago eragiten du abereen artean. Eurek badakite non eraso eta non ez. Otso bakartiak askoz kaltegarriagoak dira.

Edonola ere, nik idatzi dut Euskal Herriko otsoari buruz, eta ez du zerikusirik Palenciakoarekin, esaterako. Otso taldean animalia bakoitzak dauka bere rola eta oso ezberdina da.

Zeintzuk dira hemengo otsoaren ezaugarri nagusiak?

Adibidez, gauez mugitzen dela. Oso zaila da egunez ikustea. Beste leku batzuetan ez da horrela. Zuhurragoak dira hemen eta ez dute nahi jendearekin harremanik

Elkarriketa

izatea. Nik ez ditut ikusten, ikusten ditut aztarnak, gorotzak... Eta foto tranpeoarekin irudiak hartzen ditugu.

Zein atal izan da zailena zuretzat?
Alde batetik, gatazka. 2009an Artzain Eguna boikoteatu zuten artzainek horregatik eta 2021ean LESPRe (arriskuan dauden espezieen babeserako zerrenda) garatu zen eta horretan oinarrituta otsoa ezin zen ehizatu. Hori bai, iaz iritzia aldatu zuten eta eranskina sartu dut horretaz. Bi atal berezi egon dira niretzat. Alde batetik, eleberria izango balitz bezala kontatu dut eme ugaltzaile baten bizitza Araban. Nik genetikari esker jarraitu nuen otso hori eta kasualitatez, hi lzutenean ikusi nuen. Berehala ohartu nintzen hori zela gure otsoa. Bestetik, fototranpeari esker jarraitu egin dugu beste otso bat eta horrekin zerbait berezia egin dut.

Zure bizitzan zer da otsoa?
Dena, nire zainetan sartuta daukat horrenbeste urteren ondoren, nahiz eta bere izena gatazkaren sinonimo izan. Biologo bakoitzak badauka bere animalia eta nirea, zalan-tzarik gabe, otsoa da. Otsoen atzetik ibili naiz 30 urtez eta fruitua jasotzen ari naiz. Horregatik ausartu naiz. Otsoa beti dago arriskuan landa eremuan, baina ikusi nahi dutenek ere arriskuan jartzen dute. Hainbat urtez egon naiz isilik ezer esan gabe, baina otsoak kudeatu eta mantendu behar ditugu, aintzat hartuta gero eta artzain gutxiago ditugula. Hori ere errealtatea da.

Zenbat orrialde ditu liburuak?
330 orrialde ditu eta handia da, hainbat argazkirekin. Uste dut polita dela eta Odile Rodriguez de la Fuentek egin du aurkezpena, beste bi hitzarmenarekin batera.

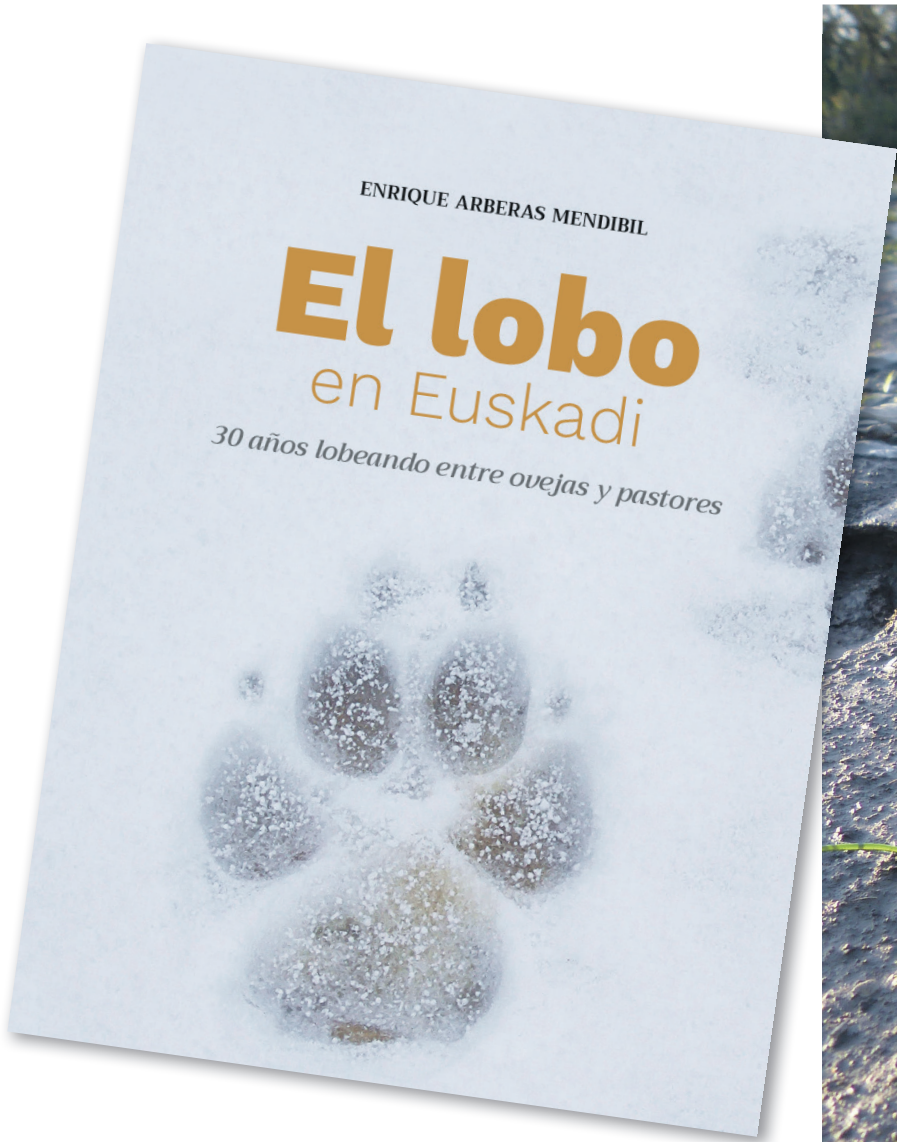
“Hainbat urtez egon naiz isilik ezer esan gabe, baina otsoak kudeatu eta mantendu behar ditugu, aintzat hartuta gero eta artzain gutxiago ditugula”

Izan ere, niretzat otsoa eta landa eremua eta artzainak gauza bera dira. Horregatik Juan Carlos Blancok hitzaurre bat egin du garatzeko otsoaren alde basatia. Bestetik Jaime Izquierdok azaldu du nola eragiten duen baserrietan otsoak. Nik ez dut bata ulertzen bestea aipatu gabe. Horregatik badago atal bat arkumeen zikloari buruz.

Aurkezpen handia prestatzen ari zara, ezta?
Bai, abenduaren 12an Amurrio Antzokian. Jose Luis Urrutiak egingo du ekitaldiaren aurkezpena. Gure asmoa da mahai ingurua egitea Odile Rodriguez de la Fuentek, Juan Carlos Blancok eta hirurok. Jaime Izquierdo ezin da etorri. Nik hitz egingo dut liburuari buruz, bideotxo bat proiektatuko dut eta amaiera polita izango dugu. Urritzek joko ditu bi abesti. Gehienez ordu eta erdi irautea espero dugu.

Zer espero duzu lortzea liburuarekin?
Saiatu naiz modu lasaian lantzen gaia, beharrezkoa baita otsoa eta abereen kaltea aipatzen denean. Niretzat funtsezkoa da otsoa mantentzea, baina baita ardi-entzako, behearantz baitoaz. Jendeak ulertu beharko lituzke artzainak eta otsoaren babesleak.

Espezie honen iraupenaren beharra ulertzen ez dutenei, zer esango zenieke?
Otsoa haragijalea da eta piramide trofikoaren goiko partean dago, ekosistemak horren beharra dauka. Gainera, pasa da garaia zeinean urte berean 66 aldiz ateratzen ginen otsoak ehizatzen. Ez gaude Erdi Aroan, badaude beste modu batzuk, prebentzio neurriak... Eta kontuan hartuta artzainei sortzen dizkieten gastu emozional eta ekonomikoak, bere gain hartu behar ditu hiri gizarteak, bera baita gehien nahi duena otsoa salbatu.

Elkarritzeta

“EUSKARAREN ERABILERA JARRI NAHI DUGU JOMUGAN”

IÑAKI GURTUBAI ARTETXE ARABAKO BERDINTASUN, EUSKARA ETA GOBERNANTZAKO FORU DIPUTATUA DA. ALDUNDIAREN EUSKARA PLAN BERRIA AURKEZTEN ARI DA, ESKUALDEZ ESKUALDE.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Arabako Foru Aldundiaren Euskara Sustatzeko Plana aurkeztzen ari zarete eskualdez eskualde. Zein da planaren funtsa?

Plana uztailean onartu genuen Gobernu Kontseiluan, urrian egin genuen aurkezpen bat Batzar Nagusietan, eta bai, Audio aukeratu dugu dokumentua jendaurrean aurkezteko lehen toki gisa. Eskualdez eskualde joango gara orain hori aurkeztzen datozen hilabeteetan.

Hausnarketa bat dago planaren oinarrian: azken urteetan izugarri egin du gora euskararen ezagutzak Araban, baina erabilerak ez du neurri berean aurrera egin. Hausnarketa horren atzetik datorkigu beraz Euskara Sustatzeko Planaren jomuga nagusia: ezagutzatik nola egin jauzi erabileran. Hizkuntza gutxituen erronka nagusia da, hain zuzen ere, erabiltzaile kopurua handitzea.

Horretarako bi ildo nagusi jorratuko dituzue: gazteak eta jarduera ekonomikoa.

Aiaraldeko gazteen artean %90ak ulertzen du euskara, eta biztanleriari bere osotasunean erreparatuz gero erdiak baino gehiagok ezagutzen du euskara.

Askotan hezkuntza munduan normaltasunez bizi da euskara, baina lan-mundura edo jarduera ekonomikora jauzi egiterakoan hasten dira arazoak. Euskara ez dago hain normalizatua sektore horietan.

Zer tresna jarriko dituzue martxan horretarako?

Planak hogeita hamabost ekintza definitzen ditu urtero. Ez bakarrik Aldundiak bultzatutakoak, baizik eta udalen

eta euskalgintzako eragileen bultzadaz ere. Guztion arteko ahaleginak bideratzen baditugu erabileraren alde, nik uste urrats garrantzitsuak emango ditugula.

Aiaraldean, Euskara Plana aurrera ateratzeko baldintzak badirela aldarrikatu zenuen Audioko aurkezpenean.

Askotan, euskararen munduaz mintzo garenean, Araba eta Aiara nola baitaiteko periferian kokatzen ditugu. Euskarari dagokionean, Gipuzkoa jartzen dugu zentroan eta gu bazter batean. Eta hiztun kopuruari erreparatuz, akaso izan daiteke egia. Baina azken urteetan Araban euskararen alorrean eman diren urratsak oso oso esanguratsuak izan dira. Aitortu behar diogu gure buruari Araban emandako aurrerapausoak izugarriak izan direla.

Aldundia askotan erakunde urrun gisa identifikatzen da eskualdean. Zer neurri zehatz ekarriko ditu planak Aiaraaldean?

Aldundia Araba osoko erakundea da, eta gu beti gaude erakundea herritarrengandik ahalik eta gertuen jartzeko ahaleginetan. Plan honen lehen aurkezpene horren adibide da, Laudion egin dugu eta urtarrean Amurrión izango gara.

Zer nolako papera beteko dute euskalgintzako eragileek plan honetan?

Euskara Plana lan kolektibo baten emaitza da. Arabako udaletako euskara teknikariek, Arabako Euskara Batzordeak, euskaltzale adituek... Nahiko genuke elkarlanean oinarritzea planaren garapena, eta horretarako euskalgintzako eragile guztien papera ezinbestekoa izango da. Guk bultzatutako ekintzak zein euskalgintzako edozein

eragilek sustatutako ekimenak babesteko prest gaude. Gustatuko litzaiguke aurrekontu handiago bat izatea, baina daukagunarekin gauza ugari egin daitezkeela uste dut.

Aiaraldeko Euskalgintza Kontseilua da eskualdeko euskalgintzan erreferente. Azken urteetan ekimen ugari eraman dituzte aurrera, hala nola hauteskundeetan hautagai euskaldunak aurkezteko kanpaina. Nola baloratzten duzue Foru Aldunditik herri eragileen presio hori?

Nik ez dut uste hori presio bat denik. Bai politikook, baita arlo publikoan lan egiten duen edonork, jakin behar dugu gizarte baten zerbitzura gaudela, eta gizarte horrek erabaki du elebiduna izatea. Normala izan beharko luke gizartearentzako lan egiten duen oro elebiduna izatea. Hori ez da presioa, hori da mahaigainean jartzea errealtate bat. Arlo publikoan gaudenok elebidunak izan behar dugu gizarte honi zerbitzu egoki bat emateko.

Etorkizunera begira, zein egoeran aurreikusten duzu Aiaraaldea 2030. urtean?

Geroz eta gertuago dugun data da hori. Euskara hizkuntza minorizatua da gaur gaurkoz, eta egoera zailean dago. Baina noiz ez da egon euskara egoera zail batean? Egoera zailean jarraitzen dugu, baina aldi berean inoiz baino indartsuago. Baliabide ugari ditugu eskura: komunikabideak, hezkuntza, apurka apurka euskalduntzen ari den administrazio bat... Itxaropentsu izateko arrazoiak ditugu, egoera askoz zailagoak gainditu ditugulako. Mundu berri honen erronka berrien aurrean erantzuteko gaitasuna daukagu.

GABONETAN

★ EROSTEAN,

EZ SALDU
ZURE BURUA

LEHENENGO PLANIFIKATU ETA HORRELA EROSKETA
KONPULTSIBOAK BAZTERTUKO DITUZU.

KONTSUMOKO EUSKAL INSTITUTUA
INSTITUTO VASCO DE CONSUMO

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

TURISMO, MERKATARITZA
ETA KONTSUMO SALIA
DEPARTAMENTO DE TURISMO,
COMERCIO Y CONSUMO

Kultura

Raisa Alavaren horma-irudi erraldoi batek kolorea jarri dio Artium museoko gazteen liburutegiari

Raisa Alava *Nomen Omen* obraren inaugurazioan. **Artium Museoa**

Testua
Maider Ramirez Martin

Kolore biziak, ez-ohiko forma eta itxuretako pertsonaiak eta bizitza errealean nekez ikusi ahalko genituzkeen egoerek hartzen dute Artium museoaren gazteentzako irakurketa-espazio berria. Raisa Alava artista zuhatzarraren *Nomen Omen* lana da eta, espazioa girotzeaz gain, museoak bere bildumaren parte izateko eskuratu du.

Hurrengo Geltokia podcasterra gonbidatu genuen Alava ekainean, eta bertan aurreratu zuen bere udako plana "oraindik kontatu ezin zuen proiektu oso handi bat sortzea" izango zela. Orain badakigu zertan zetzan proiektua eta gertutik ezagutu nahi izanez gero Euskal Herriko Arte Garaikidearen Museoa bisitatu beharko dugula.

Alavak komikitik hurbil dagoen egitura narratibo batetik abiatuta egituratu du obra eta, inaugurazio ekitaldian aipatu zuenez, gutxi gorabehera lineala da, bertan daudenak horma-

Museoaren espazio berri batean kokatua dago obra: **artea gazteenei hurbiltzeko asmoz sortutako kontsultarako gunean**

ri begira entretenitu ahal izateko. Zentzu horretan, artistak bilatu izan du ikusleak bere lanaz "lasaiki" gozatzea eta espazio-ko liburuen artean murgiltzea, bere marrazkiek iradoki dezaketen hori nahieran interpretatuz.

Izena ere ez dio alferrik jarri Alavak: *Nomen Omen*. Latineko esamoldeak esan nahi du norberaren izenak definitzen duela bakoitzaren patua, baina inolako konnotaziorik gabe, alegia, ez du zehazten zorigaiztokoa edo zorionekoa izango den.

Esan bezala, museoaren espazio berri batean kokatua dago obra. Artea gazteenei hurbiltzeko asmoz sortutako kontsultarako gunea da, eta argitalpen sorta berezi bat biltzen du: "begiradaz eta eskuez ukitu, behatu eta aztertu daitezke liburu horiek, eta haien testura, kolore eta formek kontakizunetan eta artisten bizitzetan murgiltzen gaituzte".

Raisa Alavak ere ekarpena egin nahi izan dio liburutegiko bildumatxoari eta hainbat liburu aukeratu ditu bertako apalategietan jartzeko.

Harrobia Saria besapean itzuli da Barrrk Gaztea Maketa Lehiaketatik

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

"Pozik eta gogobeteta" esnatu zen Barrrk taldea iragan azaroaren 21ean, Gaztea Maketa Lehiaketako finalaren biharamunean. Gasteizko Jimmy Jazz aretoan eskaini zuten kontzertua bertan, Gar, Marmitako Trap Banda eta Zeatikez taldeekin batera.

Gozatzera eta ondo pasatzera zihozazela aitortu zioten finalaren bezperan Aiaraldea Komunikabideari. Esan eta egin. "Gustura" azaldu da taldea Gasteizen eskainitako zuzenekoarekin: "Oso ondo aritu ginen laurak oholza gainean, egundoko kontzertua izan zen. Pilo disfrutatu genuen eta hori da garrantzitsua". Jon Basaguren epaimahaikideak "Courtney Barnett eta Joy Divisionen arteko nahasketak" gisa definitu zuen bandaren proposamena.

Harrobia Saria

Ez dira esku hutsik itzuli. Epaimahaia Harrobia Sariarekin sa-

ritu zuen Barrrk atzoko finalean. Sariari esker, lau abestiko EPA grabatzeko aukera izango dute Oso Polita diskoetxearekin.

Epaimahaia balioan jarri zuen eskualdeko bandaren zuzenekoak, eta "euskarazko kanta gehiago" entzun nahiko lituzkeela adierazi zuen SÜNE musikari eta epaileak. Barrrk-ek erronka onartu du, hizkuntzak duen garrantziaren jakitun.

Aitortza jaso arren, "musika lehiaketa bateko emaitzak beti subjektiboak direla" azpimarratu dute Barrrk taldeko kideek, finaletik kanpo "talde oso-osonak" geratu direla iritzita.

Edonola ere, laukotearen proiektu musikalak lortu duen "ikusgarritasuna" balioan jarri dute Rubenek, Yasminek, Josuk eta Brunok.

Behin Gaztea Maketa Lehiaketa atzean utzita, urte amaiera bitarte dituzten zuzenekoetan zentratzea da bandaren asmoa. Besteak beste, Faktorian izango dira abenduaren 13an, Palestinaren aldeko jaialdian.

Josu Vaquerizok saria irabazi du Ameriketako Estatu Batuetan bere azken filmari esker

Testua
Aitor Aspuru Saez

Josu Vaquerizo audioarrak jarraitzen du ikus-entzunezkoak sortzen eta larunbatean Weyauwega International Film Festival estatubatuarrean proiektatu eta gero, pelikula labur onenaren saria jaso du.

Zuzendariak aitortza eskuratu zuen han ere duela hiru urte bere aurreko filmarekin: *Life in the XXI Century*. Vaquerizok, bixikeria moduan, aipatu du biek 42 minutu irauten dutela. Hori

bai, hor amaitzen dira antzekotasunak. Izan ere *The Glass Magazine* proiektuarekin aurreko zientzia fikzioko joera apurtu eta beselako generoan egin ditu probak. "Hau errealistagoa da, emakume gazte bati buruzkoa da, musika esperimentala egiten du, supermerkatuetan lapurtzen du eta modu alternatiboan bizi da", aipatu du sortzaileak.

Vaquerizok bizi den hirian grabatu du pelikula, Brightonen, alegia, eta berak egin ditu lan tekniko eta artistiko gehienak, ez baitu aurrekonturik izan.

Kultura

Lau sormen egonaldi
Aiaraldearen 15. urteurren
“kolektiboan” ospatzeko

Marratik At Faktoriako sormen egonaldian. Aiaraldea.eus

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Aiaraldearen 15. urteurrenaren ospakizunen barruan toki-ko lau sortzaileri egonaldi artistikoa egiteko aukera eskaini die Kultur Faktoriak. Ospakizun Egonaldien bidez “tokiko sormena sustatu, eskualdeko talentua ikusgarri egin eta artisten komunitatea elkartzeko espazioak” sortu nahi ditu.

Janire Etxabe, Ander Perez, Marratik At eta Raisa Alava dira Kultur Faktoriarekin batera egonaldia garatuko duten eskualdeko artistak; proiektuaren 15. urteurrena “ospakizun kolektiboa izateko” helbu-

ruarekin. “Urte hauetan guztietan, eskualdeko paisaiarekin, istorioekin eta komunitatearekin batera hazi gara, eta lotura hori ospatu nahi dugu sormenaren bidez”, aldarrikatu dute Kultur Faktoriako kideek. Sortzaile bakoitzak esku artean dituen proiektuetan sakonduko du egonaldi hauen bidez. Ander Perez Peretx-ek HOT filmazioetan oinarritutako proiektuari emango dio segida. Zehazki “argi biziak sortzen duten une bateko itsutasunaren ideia” aztertuko du sortzaile audioarrak egonaldian egingo dituen birgrabazioetan. Janire Etxabek, aldiz, dantza bertikalaren dimentsio berri

bat arakatu nahi du egonaldia-
ren barruan egingo duen iker-
keta proiektuarekin. Raisa Alava
2023an argitaratu zuen bere
lehen komikia, *Sumidero*. Orain
bigarren lan batean dago mur-
gilduta, eta horri forma ema-
teko baliatuko du egonaldia.

Euskararen arnagune
Marratik At goitizenez ezagu-
na den Oihane ilustratzaile ar-
tziniegarrak lan berezia izango
du esku artean Ospakizun Ego-
naldia iraun bitartean. Faktoria
espazioa euskararen arnagune
bilakatzeko beharrezko ilustra-
zioak sortuko ditu Marratik At-
ek, irudimena eta umorea uz-
tartuz.

Ehunka lagun bildu ditu
Aiaraldeko bideo-kopla
lehiaketaren sari banaketak

Amurrio Antzokian izan zen sari banaketa ekitaldia. Aiaraldea.eus

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Arrakastatsua izan da Aiaral-
deko bideo-kopla lehiaketaren
lehen edizioa. 36 lan aurkeztu
dira guztira, ia 500 gazteren par-
te hartzearekin, eta harrera bero
hori argi islatu zen atzo eginiko
sari banaketan. Amurrio Ant-
zokian egin zen ekitaldia, ira-
gan abenduaren 4ean. Bideo ko-
pla irabazleak proiektatu zituz-

ten, bertso saio musikatuarekin
tartekatuta. Ekaitz Samaniego,
Unai Anda, Oihane Perea eta Ar-
kaitz Zipitria bertsolariak aritu
ziren kantuan, Ainhoa Aizpurua
eta Aintzira Gorosabelen musi-
karen erritmoa eta Unai Mendi-
bilek proposatutako gaiak ardatz
hartuta. Arabako Bertsozale El-
kartea, Arabako Aleak eta Aia-
raldea Komunikabideak antola-
tu dute kopla lehiaketa, Amurrio-
ko Udalaren babesarekin.

Gabonetako
agenda
orozko

Abenduak 12 E
OLENTZERO ETA MARI DOMINGIRI GUTUN EMATEA
17:00-20:00 (zita hartu Induman)

Abenduak 19 E
TXIKI ROCK. EUSKAL ROCK-A FAMILIAN
19:00 Donibane Aretxean

Abenduak 20 E
GABONETAKO DANTZALDIA Ubixeta dantza taldea
18:30 Kiroldegian

Abenduak 21 E
GABON KANTEN KALEJIRA Agate Deuna abesbatza
11:00etan mezan, 12:00etan egoitzan eta 13:00etan plazatik

Abenduak 24 E
OLENTZEROREKIN KALEJIRA Supelaur Kultur Elkartea 16:30 Egoitzan hasita
OLENTZERORI HARRERA PLAZAN 17:30

Abenduak 26 A
“EGUBERRI KONTUAK SAIOA” IPUIN KONTALARIA 3-10 urte bitartekoentzat
11:00 Blas de Otero zentro zibikoan

Abenduak 27 A
“ERRUSIAR BRODATZE TAILERRA” (helduentzat, 15€) 10:00-14:00 Kultur Etxean A
“GABONETARAKO KANDELEN APAINKETA” 17:00-19:00 Kultur Etxean E

Abenduak 29 E
GELA PEDAGOGIKOA Oroskoko txirrindularitza
17:30-19:00 Aterpean

Abenduak 31 E
XXXIII.SAN SILBESTRE DUATLOIA. Oroskoko Txirrindularitza
16:00 Plazan

Urriak 2 eta 3 E
GABONETAKO JOLAS PARKEA
11:00-14:00 eta 17:00-20:00 Kiroldegian

Urriak 22 eta 25 E
ESKI BIDAIA
2009-2010 urteetan jaiotakoentzat (info+ Induman)

ENKARKI
ALQUILAMOS SOLUCIONES VENDEMOS SERVICIO

MAKINEN ALOKAIRUA ETA SALMENTA
Eraikuntza, industria, ekitaldiak,
lorenzaintza eta garbiketa

Gurekin
ere, euskeraz!

Argazki erreportajea

OKONDOTIK ESKUALDE OSORA, EUSKARA PIZTEKO DEIA LUZATU ZUTEN AZAROAREN 30EAN AIARALDEKO EUSKARAREN EGUNEAN ELKARTU ZIREN DOZENAKA ETA DOZENAKA EUSKALTZALEK.

Euskararen itsasargia bilakatu da Okondo

Argazkiak eta testua **Aimar Gutierrez Bidarte**

Eskualdeko euskararen hiri-buru bilakatu zen Okondo azaroaren 30ean. Aiaraldeko Euskalgintza Kontseiluak, herriko euskaltzaleekin elkarlanean, Aiaraldeko Euskararen Eguna antolatu zuen bertan. 2016an Amurrión ekin zioten Aiaraldeko Euskararen Eguna ospatzeari, eta gainerako udalerrri guztiak

bisitatu ostean, Okondon egin du ekimenak zikloa ixteko azken galekua. Giro euritsu eta hotzaren aurrean, aterpe epela aurkitu zuten Okondoko pilotalekuan bertan elkartutako dozenaka eta dozenaka herritarrek. Haurrentzako jolasak, Aimara antzerki taldearen emanaldia, Kaitin Allenderen bakarrizketa, herri bazkaria, dantza-plaza... Makina bat ekintza antolatu zituzten "euskara pizteko" helburuarekin. Hain zuzen ere, Aiaraldeko ikas-

tetxeetako ikasleek egindako bonbillek hizkuntzaren aldeko mezuekin bete zuten Okondoko pilotalekua. Aiaraldeko Euskalgintza Kontseiluak azken hamar kadan egindako bidea jarri zuen balioan, eta euskararen aurkako oldarraldi judizial eta politikoa- ren aurrean "herritarrak aktibatze- ko" beharra azpimarratu zuen. Halaber, erakundeen inplikazioa ere galdegin zuen euskalgintza- ko eragileak, "behar ekonomi- koak" gainditu ahal izateko.

Argazki erreportajea

SANTA LUZIA
AZOKA

Abenduak 13
Aurten dana herriko plazan

- 10:00-14:00 Nekazaritzako elikagaien eta artisautzaren azoka trikitrilariekin
- 12:30-13:30 Gorbeiako behorkume hanburesak, tiketak plazan bertan, existentziak agortu arte.
- 14:00 Ogi lehiaketako eta ekoizleen merkatuko postu onenaren sari banaketa, loteen zozketa.
- 19:30-21:30 Bilbotxeros Band

HERRI BAT
MERKATU
BAT

Kirola

TXIRRINDULARITZA

'Orbea Gravel Aiaraaldea' bizikleta martxak txakolinaren ibilbidea jarraituko du bere lehenengo edizioan

'Orbea Gravel Rioja Alavesa' kirol probaren arrastoa jarraituko du Aiaraldeko hitzorduak. **Orbea**

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Maila altuko txirrindularitza hitzordua hartuko du Aiaraldeak datorren 2026ko ekainean. Orbea konpainiak *Orbea Gravel Aiaraaldea* bizikleta martxa aurkeztu berri du, Arabako Errioxan antolatzen duen *Orbea Gravel Rioja Alavesa* kirol proba entzute suaren ahizpa txikia.

Aurreratu dutenez, Amurrio

izango du epizentro probak eta kirol eta kultura eskaintzak uztartuko ditu. Eskualdearen promozio turistikoan sakonduko du bizikleta martxa berri honek. Izan ere, Aiaraldeko Kuadrillak abiatutako ildotik, txakolina izango du ardatz, Ezagutu Txakolinaren ibilbidealemapean. Ekainaren 5ean eta 6an antolatuko dute martxa eta, txakolinaren mundutik ez aldentzeko, ekainaren 7an ospatuko den Txakolin Egunarekin kointziditu-

ko du asteburuak. Oraindik ez dute ibilbidearen berri eman baina, aurreratu dutenez, bi martxa egongo dira. Bata luzea, "kilometro eta desnibel ugariko erronkaz gozatu nahi dutenentzat". Bestea laburra, ibilbide laburrago eta erosoagoarekin "gravelaren esentzia galdu gabe paisaiaz eta ondareaz disfrutatu nahi duen ororentzat".

500 dortsak

Ekimena "Espainiako Estatu-

Ekainaren 5ean eta 6an
antolatuko dute Orbea Gravel Aiaraaldea bizikleta martxaren lehen edizioa

ko Gravel egutegian finkatzeko anbizioz" jaio dela nabarmendu dute antolatzaileek. Lehen edizioarako 500 dortsak jarriko dituzte eskura, eta antolatzaileek "premiun esperientzia" gisa definitu dute hitzordua. Izen ematea ostiral honetan irekiko da, abenduak 12, 12:00etan, Orbearen web orrialde ofizialean. Aurreratu dutenez, lehenengo egunean bertan izena ematen dutenek eskaintza berezia jasoko dute.

HIREKIN
HAMAİKA
IKUSTEKO

hamaika

Euskaraz bizitzeko, kultura partekatzeko, hamaika istorio, bizipen eta momentu elkarrekin bizitzeko.

Egin
zure ekarpena

Herriko plaza

Luka
Zorionak Luka! 7 urte gure egunak magia, antzerki eta alaitasunez betetzen. Pilo pilo pilo maite zaitugu

Familia

BIDALI ZURE ZORION AGURRA!

Idatzi zure mezua eta bidali argazkia agurrak@aiaraldea.eus helbidera eta Aiaraldea.eus atarian plazaratuko dugu. Urtarrilean argitaratuko da hamabostekariaren hurrengo zenbakia.

Denborapasak

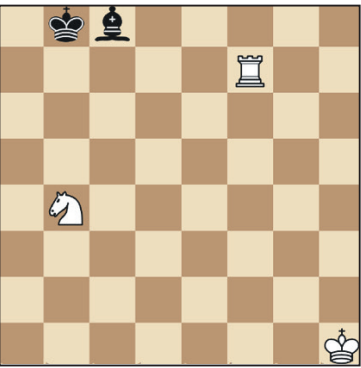
SUDOKU OSO ZAILA

		4	9	6				
		9		8		6		3
2				3	5		9	
		2		4				
7							8	2
	3		5					
					7		5	
4			6	5				
			4			8	2	

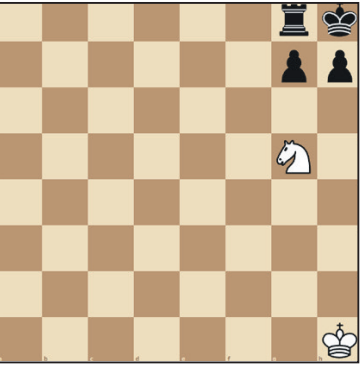
SUDOKU ERRAZA

	3		4	2				1
	4		1		3			
7		2					8	
	5		8			7	2	
4		7	5	9				
						4	6	
	7	5				2		3
3				5		8		6
6	8	4	2				5	

ARABE MATEA

COZ MATEA

DENBORAPASEN SOLUZIOAK

Sudoku eta xake partiden soluzioak webgunean ikusgai: www.aiaraldea.eus/denborapasak

Zuriek jokutzen dute eta mate egiten dute.

Amurrioko Xake Taldea

Zozketa

Laudio igeriketa Klubeko kamiseta zozkatuko du komunikabideak

Parte hartu!

Laudio Igeriketa Klubeko kamiseta tekniko zozkatuko du Aiaraldea Komunikabideak. 12 urteko gazteentzako neurrikoa
Zozketaren data: Abenduak 19, 14:00etan

Herriko plaza

Boluntarioen Txokoa Dozenaka inurriren lan ikusezin eta isilari esker egiten du aurrera Komunikabideak. Badira hamabostkariak euren auzoan banatzen dituztenak. Badira argazkiak bidali eta albisteen berri ematen dutenak. Guztiak dira ezinbestekoak. Haiei guztiei esker ona eta ahotza ematea besterik ez dugu.

BIEL PORTELLA
KOLABORATZAILEA

“AIARALDEA KULTURA ETA EUSKARA INDARTZEA DA”

Ez zara Aretakoa, ezta?
Ez, Menorcakoa naiz.

Gogoratzen duzu nola hasi zinen Aiaraldean boluntario lanetan?
Uf, ba egia esanda ez.

Otxomaioetan jartzen genuen txosnan izan zitekeen?
Ene, egia da. Aiaraldeko kide batek esan zidan txosnan laguntzeko eta Aitorrekin eta Ane Landetarekin diseinatu nituen ogitarteko apur bat bereziak. Proposatu zenidaten pentsatzea nola prestatu ahal zenituzten ogitarteko horiek.

Eta zergatik erabaki zenuen baiezkua ematea?
Proiektua da kultura eta euskara indartzea, herriaren alde lan egitea ezer eskatu gabe, elkarlanean aritzea.

Faktorian ere lagundu duzu.
Lehenik eta behin lagundu nuen sukaldea diseinatzeko. Nire ideiak eta iritziak eman nituen eta nire lehenengo irizpidea izan zen ahalik eta erosoan eta praktikoen izatea. Leku txikia denez, ahalik eta praktikoen izan behar du.

Aldi berean, ikusgai egon behar zen eta txukuna ere izateko beharra zuen. Erakutsi zenidaten lehenengo diseinua eta, nire ustez, ez zen aproposa. Esaterako, harraska izkin batean zegoen. Nola egingo duzu harrikoa? Aldatu zenuten.

Sukaldaritza ikastaroa ere eskaini duzu.
Urte bakarrean. Duela urte batzuk ematen dut Aretako Kultura Etxean eta proposatu zenidaten Faktorian ere egitea hiru hilabetez, astean behin edo. Euskaraz egin behar nuen eta niretzat erronka izan zen.

Eta nolakoa izan zen emaitza?
Ona, nik uste dut ondo atera zela. Lehenik eta behin oso urduri nengoen. Ez da nire ama hizkuntza eta kosta egin nuen, baina jendearen laguntza izan nuen eta oso eroso ibili nintzen gero.

Sukaldari profesionala zara, nola heldu zinen ostalaritzara?
Luzea da. Zerbitzari gisa hasi nintzen nire osabaren jatetxean. Sukaldariak laguntza behar zuen eta sukaldean sartu nintzen. Hor hasi zen nire jakin-mina. Jadanik 20 urte baino gehiago nituen eta emakume horrek zekiena irakatsi zidan, Menorcako sukaldaritza, gehienbat. Gero nire inguruan galdetu zidaten ea zergatik ez nuen sukaldaritza ikasten eta hori egin nuen Menorcan. Gradu ertaina bukatu nuen eta irakasleek esan zidaten kanpora joateko goi gradua ikasteko. Ez nekien non egin, Bartzelonan, Mallorcan... Urte horretan ezagutu nuen nire bikotea, Aitor, eta erabaki nuen Euskal Herrian egitea, Galdakaon, hain zuzen.

Ikasi ondoren zer egin zenuen?
Leku askotan lan egin nuen; jatetxeak, tabernak... Baina nire asmoa beti izan zen zerbait abiatzea. Nire klasekide batekin beti izan genuen ideia hori eta ikusi genuenean lokal aproposa, sartu ginen. Horrela hasi zen Nura Bilbao duela 11 urte.

Eta nola doa?
Oso ondo. Lehen urtea oso gogorra izan zen, baina gero konturatu ginen jendea itzultzen zela eta errepikatzen zuela. 10 urte pasa dira horrela eta lokal hobea bilatu genuen erosteko. San Frantzisko auzunetik Abandora igaro gara. Jauzi handia izan da. Bezero ezberdinak dira eta gehiago lan egiten dugu.

Zein da Nuraren sekretua?
Ez dut betiko Menorcako sukaldaritza egiten, moldatzen dut hemengo gustura. Adibidez, orain arrakasta handia dauka "calderetak", edo "oilaiquak". Azken hori tomate zopa da eta nik prestatzen dut porrusalda bat izango balitz bezala, zatiak txikituta. Arkumea ere ezberdin prestatzen dut, espezia gehiagorekin, ardoarekin, urarekin... Gozogintza asko ere egiten dut.

Zein da sukaldari baten bizitza erritmoa Bilbon?
Guk lan egiten dugu bizitzeko eta ez aldrebez. Ez dugu negozioaren esklabuak izan nahi. Egia da ordu asko lan egiten dugula, 09:00etan hasten gara eta 17:30ean bukatzen dugu egunero, salbu astelehenetan, baina Abandon gaudenetik ez dugu afaririk ematen, salbuespenak salbuespen. Bizitza kalitatea lehenesten dugu, bikoteekin eta lagunekin egotea, alegia.

Argitaratzailea: Aiaraldea Kooperatiba Elkartea **Tirada:** 10.000 ale.
Maiztasuna: Hamabostekaria **Lege gordailua:** BI-1230-2013
Posta elektronikoa: egunkaria@aiaraldea.eus | agenda@aiaraldea.eus | erredakzioa@aiaraldea.eus
Publizitatea: publizitatea@aiaraldea.eus | 688 62 53 94
Helbidea: Errotari kalea 4-8 pabilioia, Ludio. Araba. 01400
Telefonoak: 94 656 85 54 | 688 84 81 52
Webgunea: www.aiaraldea.eus

ERREDAKZIO OHARRA: Aiaraldea Aldizkariak ez du beregain hartzen iritzi artikuluetan, zein egindako elkarrizketetan adierazitakoaren erantzukizuna.

ESKER BEREZIAK BANATZAILE BOLUNTARIOEI: Sofia Cisneros, Aitziber Alava, Josu Zabala, Genma Corbella, Endika Arribas, Christian Alemany, Gartzen Garaio, Aitor Fernandez, Jon Catalan, Iñaki Larrakoetxea, Amets Meaza, Lander Ria, Xabi Ugalde, Alberto Gutierrez, Eunat Molinuevo, Ekhiñe Etxepetleku

EGUNKARI HAU LAGUNTZEN DUTE:

Ko

HEZKUNTZA

Irakurketa
gunea

MEMORIA BERRIAK

ENTSEGU GRAFIKO BAT IDAZKETA SORTZAILEA REN ALDE

YOLANDA ARRIETA MALAKETXEBARRIA

MEMORIA BERRIAK

Idazlea: Yolanda Arrieta

Argitaletxea: 1545

Idazketa sortzailea lantzeko entsegu bat da. Nerabeentzako erakargarria den formatu batean, idazten zelan hasi daitezkeen laguntzeko entsegu bat da. Bi atal ditu memoria berriak modu kolektiboan asmatzeko. Lehen atalean idazketaren prosezua arituko da bigarrenean idazteko jokoak aurkituko ditu irakurleak.

BAZARA NOR

christian robinson

BAZARA NOR

Idazlea eta ilustratzailea: Christian Robinson

Itzultzailea: Olatz Mitxelena Larreta

Argitaletxea: 1545

Nortasunalantzeko ipuin oso polita. Letra gutxi dituen ipuina da, mundutik zehar bidaiatzen laguntzen dizuna, gogorazten edozein modutakoa izanda ere norbait bazarela.

JOLASGUNEAK

MARI DOMINGI

Ondoan dagoen QR kodean sartuz gero MariDomingiren mundura eramango zaitu.

Abesti gutxi ditu MariDomingik, horregatik QRan MariDomingirentzako sortutako abesti berriua topatuko duzue, erlijiotik aldentua eta euskal kulturen oinarritua.

GABONETAKO PERTSONAIAK

Olentzero eta MariDomingi sortzeko proposamena luzatzen dizuegu. Proposamena oso malgua da, eta norberak sortu dezala nahi duen Olentzero eta nahi duen MariDomingi. Materialetan kolorea aukeratu, formak ere, bizar gehiago jarri, gutxiago, kapela ezberdinak... Ez dago munduan Olentzerot edo MariDimgi bakarrik, beraz zurea sortzeko gonbidapena da hau.

MATERIALA:

- Kartoia
- Kartulina
- Kotoia
- Bolatxo bat
- Begiak
- Kola eta artaziak

NOLA EGIN:

1. Edalontzi handi baten laguntzarekin, kartoia borobil formarekin moztu, Hori izango da aurpegia.

2. Egin nahi duzun pertsonaiaren arabera, kartulina erabili bere kapela egiteko, txapela edo puntadun zapia. Kapela kartoian itsatsi.

3. Kartoiaren erdian fieltrozko bolatxoa jarri, sudurra balitz bezala.

4. Begiak itsasi.

5. Kotoia itsatsiz, begien gainean, bekainak jarri.

6. Kotoia itsatsiz baita ere, bizarra jarri pertsonaiari.

KOKORIKO

HEZKUNTZA FAKTORIA

Gabonak

Gabonak oso gertu ditugu. Gabonak bizitzeko modu bakarra dagoela uste den arren, familia bakoitzak modu ezberdinean lantzen du bere etxeko txikienekin gabonen testuingurua.

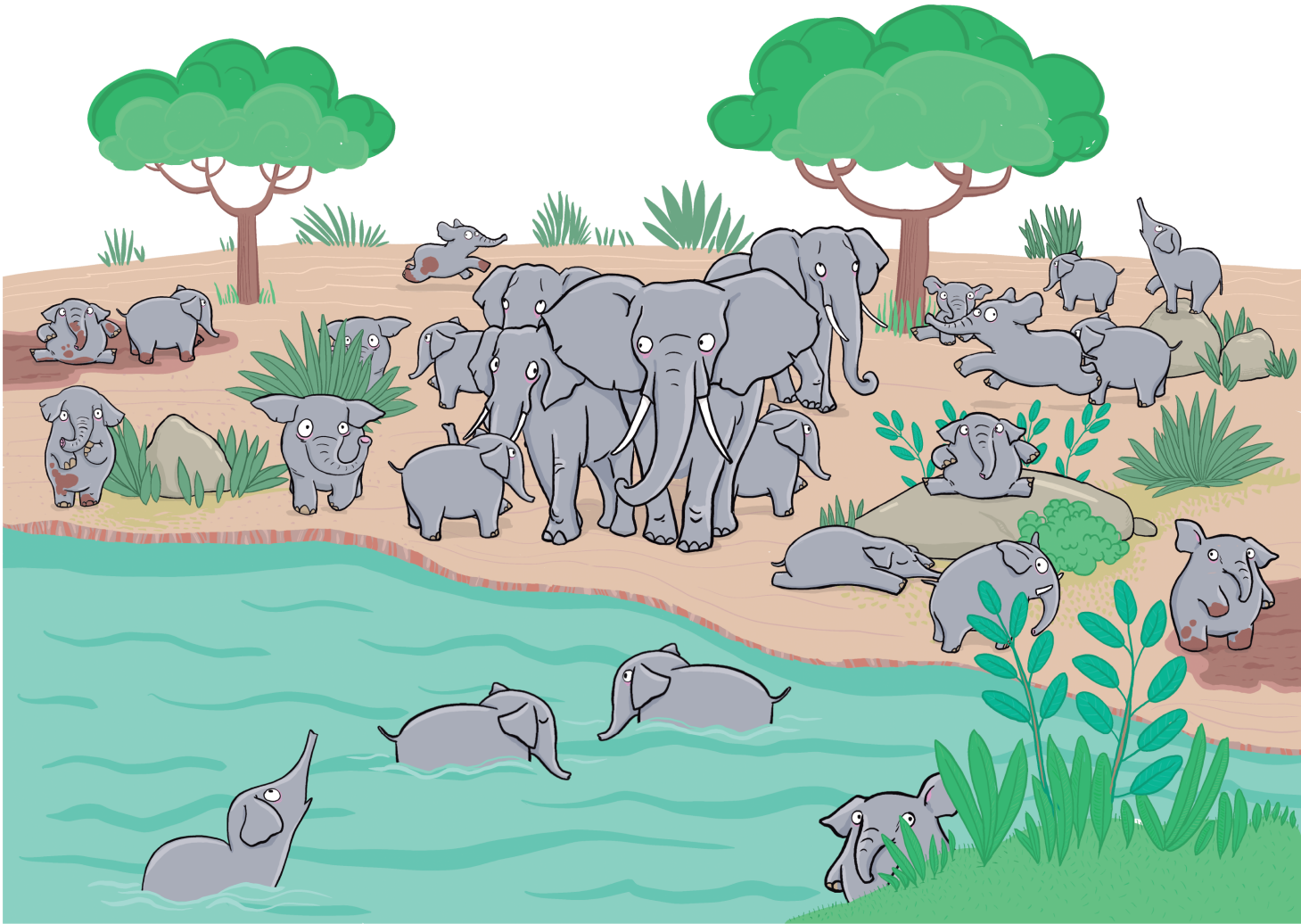
Kontuan hartu behar dugu, Gabonak betidanik izan direla garai garrantzitsua, ziklo baten itxiera eta berri baten hasiera ekartzen dutelako. Negu gorriaren etorrera iragartzen dute. Gizakiak ziklo aldaketak beti ospatu edo landu egin ditu erritual ezberdinak eginez. Euskal Herrian gure erritual propioa heldu da gaur egunera Olentzero eta MariDomingirekin batera.

Hala ere, erritualizazioa geroz eta galduago dagoen garai honetan, Olentzero eta MariDomingi hiperkomertzializatu egin dira eta arriskutsua den bide bat jorratzen hasi dira erritualez eta -euskal kulturaz geroz eta urrutiago kokatzen dena.

Betidanik bizi izan ditut Olentzero eta MariDomingi euskararen arnagune bezala. Baina horrela lantzen al da etxe guztietan? Nire ingurura begiratzen badut bi gauzei garrantzia gehiago ematen zaie, bata opariak dira eta bigarrena mehatxuak. Lehenengoaren kasuan, haurrei soilik galdetzen zaie ea zer eskatu duten, garrantzia produktuak hartzen du. Opariak garrantzia hartzen du, baina etxe bakoitzaren ekonomiaren arabera da oparia bera eta honetara mugatzen badugu tradizioa haurren arteko aldea nabaria izango da. Bigarren kasuan Olentzero eta MariDomingi mehatxuak egiteko erabiltzen dira, gaizki edo ondo portatzearen zaindari izango balira moduan.

Jaia bizitzeko bi kontzeptu horiek oso aldentuak daude Euskal Kulturatik. Globalizazioak, Euskal pertsonaiak eta jaia bizitzeko moduak mundu osoan estandarizatu egin ditu. Hemendik deia luzatzen dut, ez ahazteko nondik gatozen eta norbere etxeetan erritual berriak asmatzeko. Amalurretik gertuago dauden erritual edo ohiturak izan daitezen, naturarekin zipristindutakoak jostailu katalogoz baino gehiago, naturan oinarritzea kontsumo basatian baino gehiago. Eta batez ere sortutako erritual hauetan, gabonetako pertsonaiek jarrai dezatela izaten euskararen arnagune. Gure nortasuna galduko genuke, nondik gatozen ahaztu ko bagenu.

Horregatik bakoitzak bizi dezala garai hau nahi duen bezala, egin dezala magia gehiagorekin edo magiarik gabe, opariekin edo gabe, pertsona askorekin edo gutxiarekin batera...baina jai hauen erroa eta Euskal Herriaren berezko nortasuna galdu gabe. Bizi garai hau Amalurrean eta euskararen oinarrituta.

Irudi engainagarriak

Hamabi txatal hauetatik erdiak goiko iruditik hartuta daude eta gainontzeko seiak engainagarriak dira, hau da, ez datoz guztiz bat irudi nagusiarekin.

Zein ote?

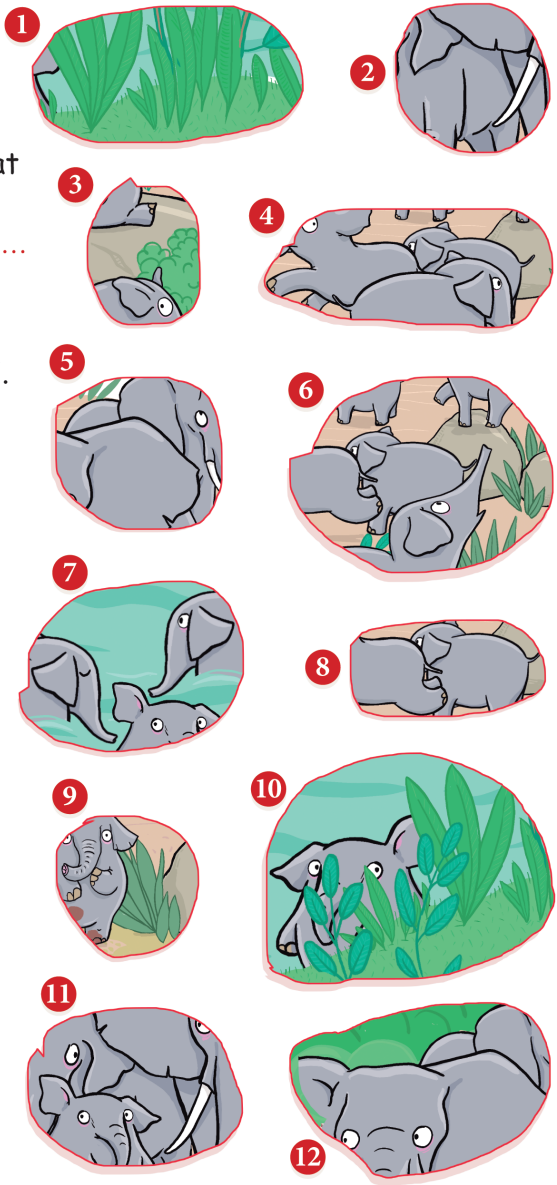
Ea asmatzen duzun zein den Jaione, elefantetxo guztien artetik. Hona hemen bere ezaugarriak:

- Kume bat da.
- Ez du letaginik.
- Ez dago zutik geldi.
- Ez dago eserita.
- Ez dago lokaztuta.
- Ezta bustita ere.

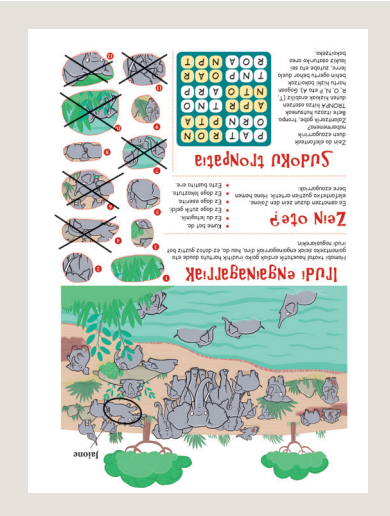
Sudoku tronpatia

Zein da elefanteak duen ezaugarriarik nabarmenena? Zalantzarik gabe, tronpa. Bete itzazu hutsuneak TRONPA hitza osatzen duten hizkiak erabiliz (T, R, O, N, P eta A). Gogoan hartu hizki bakoitzak behin agertu behar duela lerro, zutabe eta sei laukiz osaturiko area bakoitzeko.

			R	O	N
O	R	N			A
A		R	T		O
	T			R	
T	N		O		
R		A	N	P	

Soluzioak

Kontra Aiaraldetik mundura

BENJAMIN RESPALDIZA

JAIOTERRIA
ARTZINIEGA

BIDAIAREN XEDEA
**ANGOLAKO MALANJE HIRIKO
KOMUNITATE KRISTAUAREN
PROIEKTUETAN LAGUNTZEA**

“EGOERA HAU IRAULTZEA ETA HORRETAN LAGUNTZEA **GIZALEGEZKOA DA, JUSTIZIA KONTUA**”

Mama Muxima proiektuan murgilduta zaude, Angolan. Zertan datza zehazki proiektua?

Angola erdialden dagoen Malanje hiriko Maxinde auzoan nago. Kapera-etxe baten eraikuntzan akonpainamendua egiten ari naiz, biltegia eta lau gela izango dituen. Landa eremu batean altxatu da zentroa, eta bertan fruta-arbolak, mandioka, babarrunak eta barazkiak landatu dituzte. Pobrezia nabarmena den auzo honetako eguneroko bizitzan sartzen saiatzen naiz, ahal dudan apurrarekin lagunduz. Hori da nire lehentasuna.

Horrez gain, herrialdeko hizkuntza handienetako bat den kimbundu hizkuntzako esatera zaharren bilduma osatu dut, 1.200 esarekin guztira.

Zenbat denbora daramazu Angolan?

2025eko ekainaren amaieran iritsi nintzen eta martxora arte geratzeko asmoa dut.

Nolakoa da zure egunerokoa?

05:30ean jaikitzen naiz egunero eta parrokia joaten naiz aurrena, mezara. Bi konputazio klase ematen ditut goizetan, erreka-duk egin, auzoko hileta elizkizunetan lagundu...

Arratsaldean, kalera irteten ez banaiz, izozkiak egiten ditut gure zentrorako; mahuakekin, ahuakateekin eta platanoarekin... inguruan hain ugaria den fruta aprobetxatuz. Igandetan meza eskaintzen dut auzoan.

Hau ez da zure lehen bidaia Angolar. Noiz izan zinen lehen aldiz? Nabaritu al duzu bilakaerarik urte hauetan guztietan?

Angola Portugalen kolonia zenean iritsi nintzen lehendabizi, 1973ko urtarrilean. Bertan izan nintzen 1975eko azaroan independentzia aldarrikatuzutenean. Bost urtez Angolako barne-guda gertutik bizi izan nuen... osogogorra izan zen, heriotza nonahi zegoen. Egonaldi luze horren ostean

egin ditut bidaia gehiago herrialdera; 2018an edota 2024an, esaterako. Orain bakea dago. Kanean lapurretak egon daitezke, baina ez da indarkeriarik sumatzen. Bidaiatu daiteke. Herrialdea hobetzen ari da eta etorkizuna du. Jaio-tza-tasa oso altua da. Nekazaritza urritasuna dago eta herrialdearen BPGren %80ko petroliotik dator. Badira lur arraroak eta beste mineral batzuk. Auzoetan etalantetan, ordea, pobrezia da nagusi. Kale-salmenta da hemengo herriar askoren baliabide nagusia.

Zure lana ere oso lotuta egon da Ekuadorrekin. Zenbat aldiz bidaiatu duzu Ekuadorrerako? Zer proiektu burutu dituzu han?

Proiektu asko, pila bat garatu ditut Ekuadorren. Hezkuntza, nekazaritza, osasuna, ekonomia... haien beharrak kudeatzeko antolatzen ziren oinarriko eliz-komunitateak hauspotzen nituen. Aste honetan bertan jaso dut bertako nekazal ustiapen ba-

ten argazkia, ongarri eta uxatzailer organikoak erabiltzen hasiak dira. Lan handia egin dut Ekuadorren, luze samarra da azaltzeko. Baina milioi bat kakao zuhaitz baino gehiago ere landatu genituen eliz-komunitate horietan.

Hala ere, hori guztia ez da niretzat garrantzitsua, baizik eta sortzen diren harremanak, subjektu bilakatzeko zentzua, adierazteko askatasuna, kudeatzeko askatasuna, hurbiltasuna... Ailegatu nintzenean lan nekagarria zen guztia eta, gutxinaka gutxinaka, familiarreko giroa sortu dut bertan. Ekuadorren 22 urte igaro nituen. 2005ean eta 2006an ere borroka handia izan genuen desjabetzearen eta lur-lapurretaren aurka. Jendeak La Yuca bezalagororatzen du. Elkartasun handia jaso genuen Euskal Herritik, baita Eusko Legebiltzarrean ere.

Nola bizi duzu Ekuadorrek azken urteotan pairatzen duen egoera?

ANGOLA

DESKRIBAPENA

Angolako Errepublika Afrikako hego-mendebaldeko herrialdea da. Portugalen kolonia izan zen XV. mendetik 1975. urteko urtarrilera arte. Independentzia aldarrikatu ostean guda zibil luze bat piztu zen herrialdean.

AZALERA

7.741.220 kilometro koadro.

BIZTANLEAK

36,79 milioi biztanle.

HIZKUNTZAK

Portugesa da herrialdeko hizkuntza ofiziala, buntu hizkuntzak eta Afrikako beste zenbait hizkuntza ere hitz egiten dira: umbundu, kimbundu, kongo, wechokwe, ganguelera..

Ekuador sarerik gaiztoenean erori da: narkotrafikoa, estortsioa... non oso zaila den jakea jendea non dagoen. Ustelkeria politikoa eta soziala ere deitu horrek.

Iazko neguan izan nintzen hor azkenekoz, eta gertutik bizi izan nuen egoera.

Hainbat elkartasun-bilketa antolatu dira Aiaraidean, Mama Muxima proiektua babesteko. Nola jasotzen dituzue ekimen horiek Angolatik?

Pobrezia izugarria da hemen. Orain nagoen etxean 60 pertsona inguru daude. Ez dago garbitokirik, garbiketa guztia baldetan egiten da. Ez dugu garbigailurik jartzeko aukerarik. Beste moja batek ikasleentzako laguntzak eskatu zizkidan aurrekoan...

Erokeria litzake guzti horri aurre egitea norbanakoen laguntzarik gabe. Egoera hau iraultzea eta horretan laguntzea gizalegezkoa da, justizia kontua.